

TANTERV

MAGYAR MINT ANYANYELV

Szakiskolai és szakközépiskolai képzés

Kétnyelvű szakközépiskolai képzés a
Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott
területén

Kétnyelvű szakiskolát kiegészítő
szakközépiskolai képzés a Muravidék
nemzetiségileg vegyesen lakott területén



TANTERV

A TANTÁRGY NEVE: magyar mint anyanyelv

Szakközépiskolai képzés (484 óra)

Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai képzés (268 óra)

KÉSZÍTETTE A TANTÁRGYI TANTERVI BIZOTTSÁG:

Készítették a magyar tantervi bizottság magyar anyanyelvi csoportjának a tagjai:

dr. Péter Gaál, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru - *Maribori Egetem Bölcsészettudományi Kara*;

Laura Horvat, Dvojezična srednja šola Lendava- *Kétnyelvű Középiskola, Lendva*;

Mária Pisnjak, Zavod Republike Slovenije za šolstvo - *Szlovén Köztársaság Oktatási Intézete*;

dr. Jutka Rudaš, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru - *Maribori Egetem Bölcsészettudományi Kara*;

Sibila Sabo, Dvojezična srednja šola Lendava- *Kétnyelvű Középiskola, Lendva*;

Elizabeta Tóth, Zavod Republike Slovenije za šolstvo - *Szlovén Köztársaság Oktatási Intézete*.

GRAFIKAI TERVEZÉS: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

KIADJA A: Nevelésügyi és Oktatási Minisztérium és az SZK Oktatási Intézete

A NEVELÉSÜGYI ÉS OKTATÁSI MINISZTERIUM RÉSZÉRŐL: dr. Vinko Logaj

AZ SZK OKTATÁSI INTÉZETE RÉSZÉRŐL: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

ONLINE KIADÁS

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/katalogi_znanja/2026/kz-magyar-mint-anyanyelv-ssi-dv-pti-dv.pdf

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI](#)-ID [260543491](#)

ISBN 978-961-03-1375-5 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

Strokovni svet RS za poklicno in strokovno izobraževanje je na svoji 211. seji, dne 18. 4. 2025, določil Katalog znanj Magyar mint anyanyelv za izobraževalne programe srednjega strokovnega in poklicno-tehniškega izobraževanja za izvajanje na narodno mešanem območju Prekmurja.



NEVEZD MEG! – NE ADD EL! – ÍGY ADD TOVÁBB!

A képzési programok megújítása a kulcsfontosságú programdokumentumok (az óvodai, az általános és a középiskolai tantervek) korszerűsítésével.



REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE



HOGYAN IGAZODJAK EL?

TIPIKUS OLDALAK

Az egyes témák tartalmi keret vagy más tantárgyspecifikus elv szerinti szerveződés alapján jöttek létre. A témák tehát olyan – a tantárgy céljain alapuló – témakörök, készség- vagy képességterületek, didaktikai egységek, konceptusok, amelyeket a tanulás folyamatában a diákoknál szeretnénk fejleszteni, illetve kiépíteni.

A téma típusa:
Kötelező
Választható

A téma leírása – keretet adva a céloknak –
kiemeli a legfontosabb
ismérveket.

A téma kiegészítő magyarázata
tartalmazhatja a téma
konceptióját, iránymutatásokat
és/vagy utasításokat
adhat a téma tartalmára,
típusára, bontására, címére,
időtartamára, tevékenységeire,
a tevékenységek
végrehajtására, az oktatási
segédeszközökre, illetve más,
a téma szempontjából fontos
dologra vonatkozóan.

A TÉMA CÍME

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscllab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por alliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaioem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi ilisqui ipidel escim reprat.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARAZATA

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatrem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari velent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti connihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspiis dit eaquasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatia qui aperorum qui ut re perumquaeaped quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusciisita dolorrum volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

8 Gimnázium | matematika

Oldalszám, képzési
program, tantárgy.

A **KC** jelölés a közös célok területeinek kulcscéljait jelöli.

A sorszám a közös célokat összefoglaló táblázatra utal.

27. 2. 2025 /// 15:45

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

CÉLOK

A **K** betű a kötelező célokat jelöli.

A **V** a dönlt betűkkel irt választható célokat jelöli.

K: Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
V: Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui. **KC** (2.2.2.1)
V: Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagnam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.
K: Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **KC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorum quasimus mo mi.
- » Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- » **Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- » **Ut fuga. Nemperum fuga.**
- » Ma vellaut quatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- » Omnim ut doluptur, quam consequi.
- » Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorum quasimus mo mi.
- » Icillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- » Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- » Ut fuga. Nemperum fuga.

FOGALMAK:

○ laborerat voluptiurem ○ veligna tessint ○ laborerat voluptiurem ○ veligna tessint
○ veligna tessint ○ laborerat voluptiurem ○ veligna tessint



9 Gimnázium | matematika

A kövér betűs írás a **minimális követelményeket** emeli ki.

A dönlt betűs írás a választható követelményeket, azaz a választható célokból eredő követelményeket jelöli.

A más jelölések (pl. É, SZI) vagy írástípusok magyarázata a tanár számára kötelező utasításokban olvasható.

Elsősorban azok a fogalmak, amelyeket a diáknak ismernie vagy értenie (és/ vagy értelemszerűen használnia) kell, de szerepelhetnek köztük ajánlott fogalmak is. A (szak)kifejezések gyűjteménye teszi teljessé az egyes témákat, és nagyban segíti a tanárt az oktatási munka megtervezésében. Tartalmazza az egyes témák szakterminológiájának elvart ismeretét az oktatás adott szakaszában.

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

Az adott témához felhasznált forrás- és irodalomjegyzék.

A TÉMA CÍME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaborest quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

CÉLOK CSOPORTJÁNAK A CÍME

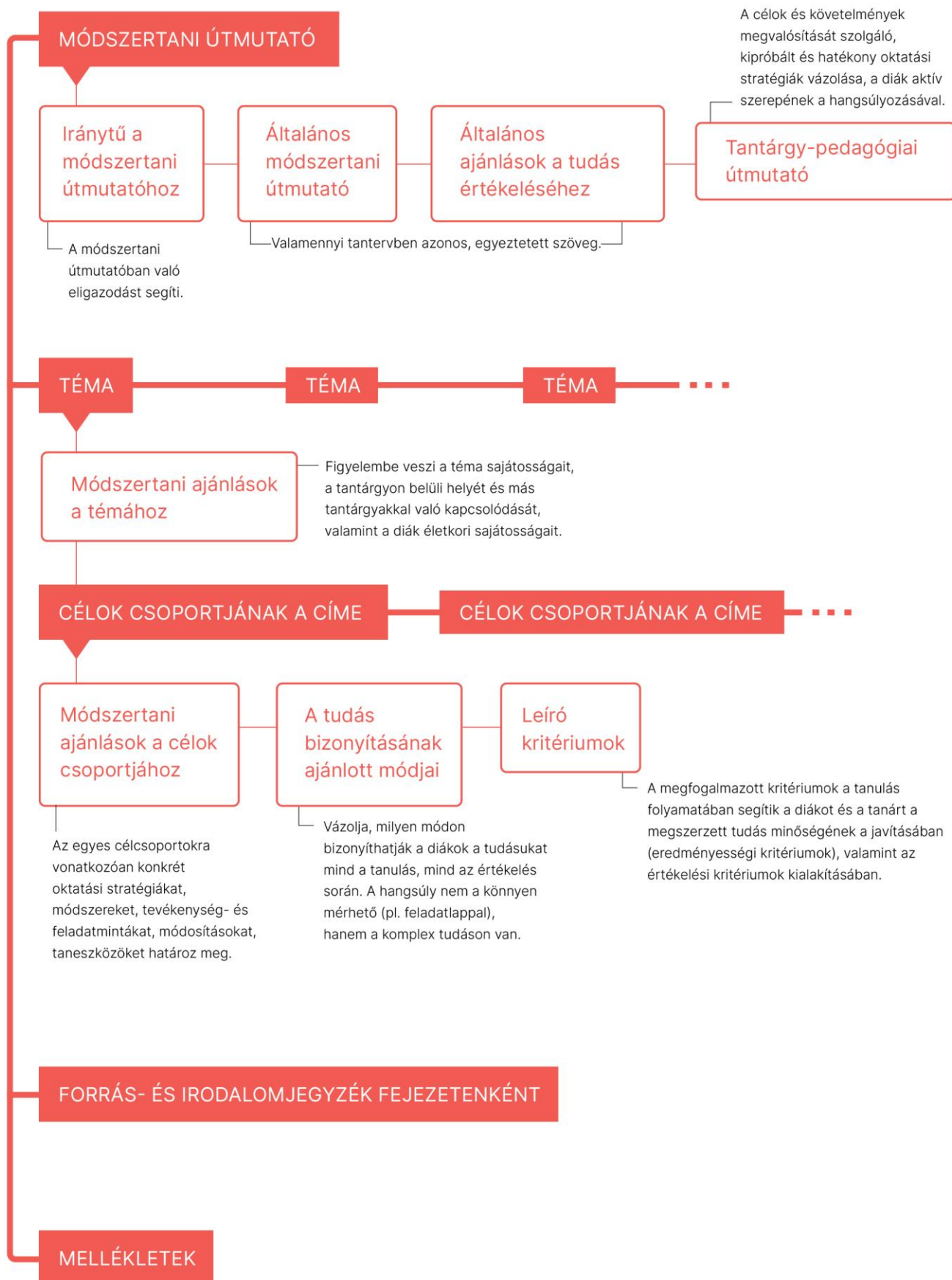
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

A célok csoportjához felhasznált forrás- és irodalomjegyzék.

Külső link

HOGYAN IGAZODJAK EL?

A MÓDSZERTANI ÚTMUTATÓ FELEPÍTÉSE



TARTALOMJEGYZÉK

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA.....	10	Történelmi, sci-fi és fantasy regények.....	43
A tantárgy rendeltetése	10	IRODALMI MŰNEMEK ÉS MŰFAJOK, IRODALMI	
Tantárgyi irányelvek	10	MŰVEK ADAPTÁCIÓI.....	44
A tanár számára kötelező utasítások	11	Az irodalmi művek világa, műnemek és	
TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK	12	műfajok	45
A NYELVEK VILÁGA	13	Irodalmi szöveg(részlet)ekkel való ismerkedés	
Az ember és a nyelv(ek)	14		47
A nyelvváltozatok.....	15	Irodalmi szövegek adaptációi (színház, film,	
A nyelvrokonság és a magyar nyelv története		zene).....	49
.....	16	AZ IRODALMI MŰVELTSÉG KEZDETEI	50
KOMMUNIKÁCIÓ.....	17	Antik irodalom	51
Kommunikáció, tömegkommunikáció	18	Biblia	53
A digitális kommunikáció	20	A középkor irodalma	54
A SZÖVEG, SZÖVEGTÍPUSOK ÉS SZÖVEGFAJTÁK	21	A RENESZÁNSZTÓL A FELVILÁGOSODÁSIG	55
Szövegtani ismeretek	21	A reneszánsz és a barokk irodalma.....	56
Szövegtípusok és szövegfajták.....	23	A klasszicizmus és a felvilágosodás irodalma	58
Köznapi és közéleti szövegek.....	24	A ROMANTIKÁTÓL A REALIZMUSIG	60
FÓKUSZBAN A MUNKA VILÁGÁHOZ ÉS A		Az európai és a magyar romantika irodalma	61
SZAKTERÜLETHEZ KAPCSOLÓDÓ SZÖVEGEK	26	A klasszikus modernség irodalma, az	
A hivatalos ügyintézésben és a munka		előmodernség magyar epikája	63
világában használatos szövegtípusok	27	A 20. SZÁZAD VILÁGIRODALMA, A 20. SZÁZAD	
A szakterülethez (szakmához) kapcsolódó		ELSŐ FELÉNEK MAGYAR IRODALMA.....	64
szövegtípusok	28	A 20. század világirodalma	65
NYELVTANI ISMERETEK A GYAKORLATBAN.....	29	Klasszikus modernség a magyar irodalomban,	
Hangtani és alaktani ismeretek	30	a nyugatosok.....	67
Jelentéstani és szófajtani ismeretek	31	AZ ÚJABB KORI, A POSZTMODERN ÉS A KORTÁRS	
Mondattani ismeretek	32	MAGYAR IRODALOM	69
HELYESÍRÁS ÉS HELYESEJTÉS A GYAKORLATBAN	33	Az újabb kori és a posztmodern magyar	
Helyesírási ismeretek	34	irodalom	70
A helyesejtés	35	A kortárs magyar irodalom.....	72
KÖNYVTÁR- ÉS INTERNETHASZNÁLAT	36	A HATÁRON TÚLI MAGYAR IRODALOM	73
Könyvtárháznál	37	A határon túli magyar irodalom	73
Internethasználat.....	38	GYERMEKIRODALOM.....	75
FÓKUSZBAN AZ OLVASÁS.....	39	Mesék, versek, mondókák az óvodában	75
Ifjúsági regények	40	FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT	
Bűnügyi regények	42		77
		A NYELVEK VILÁGA	77

AZ EMBER ÉS A NYELV(EK).....	77	IRODALMI SZÖVEG(RÉSZLET)EKKEK VALÓ ISMERKEDÉS	81
A NYELVVÁLTOZATOK.....	77	IRODALMI SZÖVEGEK ADAPTÁCIÓI (SZÍNHÁZ, FILM, ZENE).....	81
A NYELVROKONSÁG ÉS A MAGYAR NYELV TÖRTÉNETE.....	77	AZ IRODALMI MŰVELTSÉG KEZDETEI.....	81
KOMMUNIKÁCIÓ	77	ANTIK IRODALOM	82
KOMMUNIKÁCIÓ, TÖMEGKOMMUNIKÁCIÓ	78	BIBLIA	82
A DIGITÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ	78	A KÖZÉPKOR IRODALMA	82
A SZÖVEG, SZÖVEGTÍPUSOK ÉS SZÖVEGFAJTÁK	78	A RENESZÁNSZTÓL A FELVILÁGOSODÁSIG	82
SZÖVEGTANI ISMERETEK	78	A RENESZÁNSZ ÉS A BAROKK IRODALMA ..	82
SZÖVEGTÍPUSOK ÉS SZÖVEGFAJTÁK	78	A KLASSZICIZMUS ÉS A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA	82
KÖZNAPI ÉS KÖZÉLETI SZÖVEGEK	78	A ROMANTIKÁTÓL A REALIZMUSIG	82
FÓKUSZBAN A MUNKA VILÁGÁHOZ ÉS A SZAKTERÜLETHEZ KAPCSOLÓDÓ SZÖVEGEK .	78	AZ EURÓPAI ÉS A MAGYAR ROMANTIKA IRODALMA	83
A HIVATALOS ÜGYINTÉZÉSBEN ÉS A MUNKA VILÁGÁBAN HASZNÁLT SZÖVEGTÍPUSOK	79	A KLASSZIKUS MODERNSÉG IRODALMA, AZ ELŐMODERNSÉG MAGYAR EPIKÁJA.....	83
NYELVTANI ISMERETEK A GYAKORLATBAN ...	79	A 20. SZÁZAD VILÁGIRODALMA, A 20. SZÁZAD ELSŐ FELÉNEK MAGYAR IRODALMA	83
HANGTANI ÉS ALAKTANI ISMERETEK.....	79	A 20. SZÁZAD VILÁGIRODALMA.....	83
JELENTÉSTANI ÉS SZÓFAJTANI ISMERETEK	79	KLASSZIKUS MODERNSÉG A MAGYAR IRODALOMBAN, A NYUGATOSOK	83
MONDATTANI ISMERETEK	79	AZ ÚJABB KORI, A POSZTMODERN ÉS A KORTÁRS MAGYAR IRODALOM	83
HELYESÍRÁS ÉS HELYESEJTÉS A GYAKORLATBAN	79	AZ ÚJABB KORI ÉS A POSZTMODERN MAGYAR IRODALOM.....	84
HELYESÍRÁSI ISMERETEK.....	80	A KORTÁRS MAGYAR IRODALOM	84
KÖNYVTÁR- ÉS INTERNETHASZNÁLAT.....	80	A HATÁRON TÚLI MAGYAR IRODALOM	84
KÖNYVTÁRHASZNÁLAT	80	A HATÁRON TÚLI MAGYAR IRODALOM	84
INTERNETHASZNÁLAT	80	MELLÉKLETEK	85
FÓKUSZBAN AZ OLVASÁS	80		
IFJÚSÁGI REGÉNYEK	80		
BŰNÜGYI REGÉNYEK	80		
TÖRTÉNELMI, SCI-FI ÉS FANTASY REGÉNYEK	81		
IRODALMI MŰNEMEK ÉS MŰFAJOK, IRODALMI MŰVEK ADAPTÁCIÓI	81		
AZ IRODALMI MŰVEK VILÁGA, MŰNEMEK ÉS MŰFAJOK	81		

A TANTÁRGY MEGHATÁROZÁSA

A TANTÁRGY RENDELTETÉSE

A Muravidék nemzetiségileg vegyesen lakott területén a szlovén nyelv mellett a magyar nyelv is hivatalos nyelv, és a kétnyelvű nevelési-oktatási intézményekben nemcsak tantárgyként van jelen, hanem a tanítási nyelv szerepét is betölti. A diákok az iskolában a magyar nyelvet anyanyelvi vagy környezetnyelvi szinten tanulják, azaz a magyar mint anyanyelv tantárgyat, vagy pedig a magyar mint második nyelv tantárgyat.

A magyar mint anyanyelv a négyéves kétnyelvű (szlovén–magyar) szakközépiskolai programokban, valamint a kétnyelvű (szlovén–magyar) szakiskolai programot kiegészítő kétéves programban is alapvető közismereti tantárgy. A négyéves programokban az általános iskolai anyanyelvtanításra, míg a kétéves szakiskolai programot kiegészítő szakközépiskolai programban a hároméves szakközépiskolai programok anyanyelvtanítására épít. A tantárgy összórászáma a szakközépiskolai programokban 487 óra, a kétéves szakiskolai programot kiegészítő szakközépiskolai programokban pedig 276 óra. A magyar mint anyanyelv tantárgyat tanuló diákok a tárgyat mindkét esetben választhatják az érettségien is, kiváltva ezzel a szlovén nyelvből tett anyanyelvi érettségi vizsgát.

A tantárgynak fontos feladata a hatékony magyar nyelvű kommunikációra való felkészítés a magánélet és a közélet különböző szinterein, a továbbtanulásra, illetve a munka világára és az élethosszig tartó tanulásra való felkészítés. Különlegesen fontos szerepe van a nemzeti/nemzetiségi nyelvi és kulturális identitás megőrzésében és erősítésében.

.

TANTÁRGYI IRÁNYELVEK

A tantárgy céljai a nyelvi és irodalmi nevelés keretei közt, elsősorban a szövegekkel való munka révén valósulnak meg. A diákok művészi és nem művészi szövegeket fogadnak be és alkotnak, ezzel bővítik ismereteiket, és fejlesztik készségeiket.

A nyelvi nevelés elsődleges célja a funkcionális nyelvhasználat és a kulturált nyelvi magatartás kialakítása. A diákok a nyelvi-nyelvtani ismeretek birtokában képesek lesznek a különböző beszédhelyzetekben való megnyilvánulásra, az önálló gondolkodásra és ismeretszerzésre, valamint a véleménykifejtésre.

Az irodalmi nevelés a nyelvi-kommunikációs képességek fejlesztését jelenti, melynek célja az alapvető irodalmi műveltséggel rendelkező, az irodalom iránt érdeklődő és fogékony emberré nevelés. A diákok a tantervben szereplő irodalmi művek megismerése által erősítik magyar identitásukat, saját és más kulturális örökségek megértését és befogadását; szociális és interkulturális képességeiket. Az irodalmi művekben megjelenített kérdések aktualizálása által fejlesztik kritikai gondolkodásukat, etikai, valamint az esztétikai értékítéletüket; gazdagítják szellemi, lelki és érzelmi világukat és ezáltal társadalmilag felelős és aktív felnőttekké válnak.

Az anyanyelv biztos ismerete a hatékony tanulás és a tanulási technikák alapja, egyben a kulcskompetenciák fejlesztésének elengedhetetlen feltétele.

A tanítási-tanulási folyamat során a nyelvi és irodalmi nevelés céljai mellett, illetve azok segítségével a fenntartható fejlődést, a vállalkozói kompetenciákat, az egészséges életmódot és jóllétet, a kulturális és a digitális kompetenciákat is fejlesztjük.

A tantárgy, illetve a magyar tanítási nyelv rendkívül fontos a diákok szakmai kompetenciájának fejlesztése szempontjából, ami elsősorban a szaktantárgyakkal való korreláció lehetőségeinek felkutatását jelenti, de számos alkalom adódik a többi tantárggyal való kapcsolódásra is, ami leginkább az interdiszciplináris témakörök által valósítható meg.

Módszertani szempontból a tantárgy az aktív tanítási-tanulási formákat részesíti előnyben, a hagyományos módszerek mellett az új megoldások tanításba való beemelésére törekszik.

A TANÁR SZÁMÁRA KÖTELEZŐ UTASÍTÁSOK

Az óraszám felében a nyelvi, másik felében az irodalmi nevelés céljai valósulnak meg, ezért a tanárnak az éves munka tervezésekor ügyelnie kell arra, hogy az irodalom- és nyelvtanításra egyformán az órák 50-50%-a jusson.

Érettségire választható tantárgyról lévén szó, a tantervben előírt célok megvalósítása, illetve a követelmények elérése mind a négyéves kétnyelvű (szlovén–magyar) szakiskolai programban, mind a kétnyelvű (szlovén–magyar) szakiskolai programot kiegészítő kétéves programban kötelező.

Mivel a szakközépiskolai programokban tanuló diákoknak négy év, a szakiskolai programot kiegészítő szakközépiskolai programokban tanulóknak pedig két év áll rendelkezésre a célok megvalósítására, óriási hangsúly van a jó tervezésen, illetve a korábbiakban tanultak figyelembevételén. A szakiskolai programot kiegészítő kétéves programban a tanárnak fel kell mérnie a diákok szakiskolai programban szerzett tudását, és arra kell építenie. Ez azt jelenti a gyakorlatban, hogy a diákok megfelelő előtudása esetén az egyes célokba foglaltakat kevésbé elmélyülten kell tárgyalnia.

TÉMÁK, CÉLOK, KÖVETELMÉNYEK



A NYELVEK VILÁGA

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A nyelv és a társadalom szorosan kapcsolódnak egymáshoz. A diáknak a nyelvre, mint egy folyamatosan változó rendszerre kell tekintenie, amely leképezi a társadalmi viszonyokat, és ebből kifolyólag folyton megújulni kényszerül. Felismeri, hogy a nyelvi változások az adott társadalom kultúrájának, történelmének, értékeinek és identitásának a hordozói, valamint azt, hogy az anyanyelv ismerete tartja össze a nyelvközösséget, közvetíti annak tudását, és segíti átörököteni hagyományait.

A téma keretében a diák bővíti a szlovén nyelvterületen előforduló nyelvek helyzetével és státuszával kapcsolatos ismereteit, elsősorban a magyar nyelvre vonatkozó tudását. A nyelvváltozatokról tanulva megérti, hogy a különböző társadalmi csoportok (pl. nemek, életkorok, etnikumok, társadalmi osztályok) eltérő nyelvi formákat használhatnak, amelyek különböző státuszokat, szerepeket és kapcsolatokat takarnak, valamint azt is, hogy a nyelv használatát gyakran befolyásolja az aktuális kontextus, pl. a formális és informális helyzetek.

A diák már korábbról tudja, hogy a magyar nyelv nem mutat hasonlóságot a Kárpát-medencében és Európában beszélt más nyelvekkel. A téma keretében elmélyíti a nyelvtörténeti, illetve a nyelvrokonsággal kapcsolatos ismereteit. Megvizsgálja a magyar nyelv eredetét, és számba veszi történetének főbb állomásait. Ez segíti, megérteni a szókincs változásának okait, az indoeurópai nyelvektől való különbözőség okait. A téma által megismerkedik a legfontosabb magyar nyelvemlékekkel.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi három célcsoportban valósulnak meg:

- » Ember és nyelv
- » A nyelvváltozatok
- » Nyelvrokonság és a magyar nyelv története

A témával a diák az általános iskolai, illetve adott esetben a szakiskolai évek során már megismerkedett, ezért fontos, hogy a tanár felmérje előzetes tudását, és a tanítási-tanulási folyamatot ahhoz igazítsa.

A négyéves szakközépiskolai programban a téma tárgyalása teljes egészében kötelező.

A szakiskolai képzést kiegészítő kétéves programban a szakiskolai programban (is) szereplő tartalmak kevésbé részletes tárgyalása javasolt.

Jelen tanterv keretében a téma szorosan kapcsolódik az irodalmi témák nyelvemlékekkel és a nyelvújítással foglalkozó részéhez, valamint a nyelvi témák közül a Kommunikáció, valamint A szöveg, szövegtípusok és szövegfajták részéhez.

A téma, illetve egyes részeinek (célok csoportjainak) tárgyalása nincs évfolyamhoz kötve, és a célok csoportjainak sorrendje is választható.

AZ EMBER ÉS A NYELV(EK)

CÉLOK

A diák:

K: tudatosítsa, hogy minden nyelv (jel)rendszer, és ismerje meg a társadalomban betöltött szerepét;

K: legyen tisztában a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel, hasonlítsa össze a magyar, a szlovén, valamint az általa tanult idegen nyelvek rendszereit és kifejezőeszközeit;

KC (1.1.3.1 | 1.1.3.2)

K: ismerje meg a Szlovéniában használatos nyelvek helyzetét és státuszát;

K: értse meg a magyar nyelv helyzetét Magyarországon, valamint a többi határon túli közösségben, ismerje a magyarnak mint anyanyelvnek, mint környezetnyelvnek és mint idegen nyelvnek a helyét, szerepét a mindennapi kommunikációban;

V: ismerje a kétnyelvűség különböző típusait.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» érti, hogy minden nyelv egy-egy jelrendszer;

» érti az általa tanult nyelvek közti hasonlóságokat és különbségeket; **KC** (1.1.3.2)

» ismeri a nyelvek helyzetét és státuszát Szlovéniában;

» ismeri a magyar nyelv helyzetét Magyarországon, valamint a határon túli magyar közösségekben;

» megkülönbözteti a magyarnak mint anyanyelvnek, mint környezetnyelvnek és mint idegen nyelvnek a helyét, szerepét a mindennapi kommunikációban.

FOGALMAK

- jel ◦ jelrendszer ◦ nyelvi jel ◦ sztenderd nyelvváltozat ◦ regionális köznyelv ◦ irodalmi nyelv ◦ köznyelv
- nemzeti nyelv ◦ anyanyelv/első nyelv ◦ második nyelv/környezetnyelv ◦ kétnyelvűség ◦ kettősnyelvűség
- kevertnyelvűség

A NYELVVÁLTOZATOK

CÉLOK

A diák:

K: ismerje meg a nyelv különböző változatait, és ezáltal gazdagítsa szókincsét;

K: legyen képes a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvváltozat kiválasztására és megfelelő használatára;

K: tudatosítsa nyelvjárása jellemzőit, mutasson rá az abból eredő nyelvi másságokra;

K: ismerkedjen meg a saját szakterületéhez, illetve szakmájához tartozó nyelvváltozattal, törekedjen annak igényes használatára.

KC (1.1.2.2)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri a nyelv különböző változatait;

» meg tudja állapítani rövidebb szövegről, melyik nyelvváltozathoz tartozik;

» képes a beszédhelyzetnek megfelelő nyelvváltozatot kiválasztani és használni;

» ismeri a saját szakterületéhez, illetve szakmájához tartozó nyelvváltozatot, és azt megfelelően használja. **KC** (1.1.2.2)

FOGALMAK

◦ irodalmi nyelv ◦ köznyelv ◦ területi és társadalmi nyelvváltozat ◦ nyelvjárás, ◦ diáknyelv ◦ szaknyelv

A NYELVROKONSÁG ÉS A MAGYAR NYELV TÖRTÉNETE

CÉLOK

A diák:

K: ismerje meg a nagyobb nyelvcsaládokat és nyelvtípusokat, valamint a magyar nyelv helyét a világ nyelvei és a rokon nyelvek között;

KC (1.1.3.1)

K: ismerje meg a magyar nyelv rokon nyelveit;

K: ismerkedjen meg a magyar nyelv eredetével;

V: ismerje meg a magyar nyelv fejlődését és történetének fontosabb állomásait;

V: tudatosítsa a szókincsben a más nyelvekből átvett szavakat;

K: ismerje meg a fontosabb nyelvmlékeket.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri a nagyobb nyelvcsaládokat és nyelvtípusokat;

» el tudja helyezni a magyar nyelvet a világ nyelvei és a rokon nyelvek közt; **KC** (1.1.3.1)

» ismeri a magyar nyelv rokon nyelveit;

» ismeri a magyar nyelv eredetéhez kapcsolódó különböző nézeteket;

» tudja ismertetni a magyar nyelv fejlődését, történetének fontosabb állomásait;

» ismeri a fontosabb magyar nyelvmlékeket.

FOGALMAK

◦ nyelvcsalád ◦ nyelvtípus ◦ nyelvrokonság ◦ őshaza ◦ uráli nyelvcsalád ◦ finnugor nyelvek ◦ indoeurópai nyelvek ◦ agglutináló nyelv ◦ nyelvtörténet



KOMMUNIKÁCIÓ

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A diák a korábbi tanulmányai során már találkozott a nyelvi és nem nyelvi kommunikációval. Érti, hogy a nyelvet kommunikációs közegként és eszközként kell értelmezni, mivel az emberek közötti társadalmi interakciók során alakult ki, és mint olyan, egy közös eszköz, amely a gondolatok, érzelmek, információk kifejezését szolgálja. Az emberi társadalom fennmaradásának és sikeres működésének egyik legfontosabb alapfeltétele a tagjai közti hatékony kommunikáció. A jelen, ún. információs társadalmunkban a jó kommunikációs képességekkel rendelkezők sikeresebbé tudnak válni az élet bármely területén.

A modern technikai eszközök megjelenése és a velük együtt járó új lehetőségek nagyban megváltoztatták az életünket és kommunikációs szokásainkat, ezért fontos, hogy a diák a hagyományos kommunikációs formákon túl a digitális kommunikáció nyújtotta lehetőségekkel is megismerkedjen. A téma keretében a diák ismerkedik a tömegkommunikációs eszközökkel, valamint néhány hagyományos és újabb médiaműfajjal.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi két célcsoportban valósulnak meg:

- » Kommunikáció, tömegkommunikáció
- » A digitális kommunikáció

A témával a diák az általános iskolai, illetve adott esetben a szakiskolai évek során már ismerkedett, ezért fontos, hogy a tanár felmérje előzetes tudását, és a tanítási-tanulási folyamatot ahhoz igazítsa.

A négyéves szakközépiskolai programban a téma tárgyalása teljes egészében kötelező.

A szakiskolai képzést kiegészítő kétéves programban a szakiskolai programban (is) szereplő tartalmak kevésbé részletes tárgyalása javasolt.

Jelen tanterv keretében a téma szorosan kapcsolódik a nyelvi témák közül az Ember és társadalom, valamint a Szöveg, a szövegtípusok és szövegfajták, valamint Helyesírás és helyesejtés részhez.

KOMMUNIKÁCIÓ, TÖMEGKOMMUNIKÁCIÓ

CÉLOK

A diák:

K: bővítse a kommunikáció tényezőiről és funkcióiról szerzett ismereteit;

K: fejlessze a nyelvi és a nem nyelvi kommunikációs képességét, ismerje fel a köztük levő összefüggést és különbségeket, törekedjen a beszédhelyzethez igazodó megfelelő viselkedésre;

KC (1.1.5.1)

K: a tömegkommunikációs eszközökkel, valamint a hagyományos és az újabb típusú médiaműfajokkal és azok jellemzőivel ismerkedve bővítse a tömegkommunikációval kapcsolatos ismereteit, a megfelelő stratégiákat alkalmazva fejlessze a szövegértési és a szövegalkotási készségét;

KC (4.3.1.1)

K: legyen képes egyszerűbb médiaműfajokat létrehozni;

K: ismerje fel a tömegkommunikáció veszélyeit, a benne rejlő manipulációs szándékot.

KC (4.1.2.1 | 4.4.3.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» érti, hogy a kommunikációs folyamatot milyen tényezők alkotják, és alkalmazkodik hozzájuk különféle konkrét beszédhelyzetekben;

» **tudja értelmezni a verbális és nem verbális kommunikációt, és azt az adott szituációnak megfelelően használni;**

» törekszik a beszédhelyzethez igazodó megfelelő viselkedésre; **KC** (1.1.5.1)

» ismeri a hagyományos és az újabb típusú tömegkommunikációs eszközöket és műfajokat;

» **megérti a tárgyalat típusú beszélt és írott szövegeket;**

» **tud egyszerűbb médiaműfajokban szöveget létrehozni, **KC** (1.1.1.1) hirdetést, hírt és tudósítást írni; **KC** (4.3.1.1)**

» érzékeli a tömegkommunikáció manipulációs jellegét, tisztában van annak veszélyeivel.

FOGALMAK

◦ közlésfolyamat ◦ kommunikációs tényező ◦ kommunikációs funkció ◦ nyelvi jel ◦ nem nyelvi jel ◦ verbális kommunikáció ◦ nem verbális (nonverbális) kommunikáció ◦ írott és beszélt nyelv ◦ tömegkommunikáció

- média ◦ közösségi média ◦ tájékoztató műfaj ◦ véleményformáló műfaj ◦ hirdetés ◦ hír ◦ tudósítás
- interjú ◦ reklám ◦ blog ◦ vlog ◦ komment ◦ chat



A DIGITÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ

CÉLOK

A diák:

K: ismerje fel a hagyományos és a digitális kommunikáció közti különbségeket;

K: a rendelkezésre álló digitális technológiák segítségével tudjon másokkal kommunikálni: tudjon szöveget alkotni néhány gyakoribb digitális műfajban, tudjon információkat és digitális tartalmakat megosztani;

KC (4.2.2.1 | 4.3.1.1 | 4.3.2.1)

K: vegye figyelembe a digitális térben zajló kommunikáció szabályait;

KC (4.2.1.1 | 4.2.5.1)

V: viszonyuljon kritikusan a digitális kommunikáció nyelvhasználatra gyakorolt hatásához;

KC (2.2.1.1 | 2.2.1.2)

K: fejlessze adatgyűjtő és rendszerező, valamint lényegkiemelő képességét.

KC (4.1.1.1 | 4.1.3.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri a hagyományos és a digitális kommunikáció közti különbségeket;

» az adott digitális technológiák segítségével tud másokkal kommunikálni: **tud alapvető digitális szövegeket alkotni** (pl. **e-mail**), információkat és digitális tartalmakat megosztani; **KC** (4.2.2.1) **KC** (4.3.1.1) **KC** (4.3.2.1)

» tiszteltben tartja a digitális térben zajló kommunikáció szabályait;

» *kritikusan viszonyul a digitális kommunikáció negatívumaihoz;* **KC** (2.2.2.1) **KC** (2.2.1.2)

» *tud adatokat gyűjteni, lényeget kiemelni és rendszerezni.* **KC** (4.1.3.1) **KC** (4.1.1.1)

FOGALMAK

◦ digitális kommunikáció ◦ e-mail ◦ blog ◦ poszt ◦ komment ◦ chat

A SZÖVEG, SZÖVEGTÍPUSOK ÉS SZÖVEGFAJTÁK

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A diák a tanulmányai során, az iskolában és az osztálytermen kívül is különböző szóbeli és írásbeli szöveggel találkozik. Alapvető, hogy rendelkezzen azokkal az ismeretekkel, jártasságokkal, amelyek segítik a szövegek befogadásában és megalkotásában, hiszen az említett tudás és kompetenciák megléte mind az iskolában, mind a magán- vagy a közélet különböző szinterein való boldogulásához is hozzájárulnak. Ehhez nélkülözhetetlen néhány fontos szövegértési és szövegalkotási stratégia megismerése.

A diáknak a szövegre mint egy olyan nyelvi egységre kell tekintenie, amely a hatékony kommunikáció megvalósítását szolgálja, hiszen a legfőbb célja az, hogy a beszélő vagy író szándéka szerint közvetítse az üzenetet a címzetthez.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi három célcsoportban valósulnak meg:

- » Szövegtani ismeretek
- » Szövegtípusok és szövegfajták
- » Köznapi és közéleti szövegek

A témával a diák az általános iskolai, illetve adott esetben a szakiskolai évek során már megismerkedett, ezért fontos, hogy a tanár felmérje előzetes tudását, és a tanítási-tanulási folyamatot ahhoz igazítsa.

A négyéves szakközépiskolai programban a téma tárgyalása teljes egészében kötelező.

A szakiskolai képzést kiegészítő kétéves programban a szakiskolai programban (is) szereplő tartalmak kevésbé részletes tárgyalása javasolt.

Jelen tanterv keretében a téma szorosan kapcsolódik a nyelvi témák közül a Kommunikáció részhez.

A téma, illetve egyes részeinek (célcsoportjainak) tárgyalása nincs évfolyamhoz kötve.

SZÖVEGTANI ISMERETEK

CÉLOK

A diák:

K: mélyítse el a meglévő szövegtani ismereteit, a szöveg szerkezetére, valamint a szövegegységekre vonatkozó tudását;

K: tudja szövegtani ismereteit a gyakorlatban hasznosítani: szöveget szerkeszteni, adott szöveghez vázlatot készíteni, hosszabb szöveget tömöríteni;

KC (1.1.1.1)

K: szövegtani ismereteit tudja megfelelően alkalmazni a gyakorlatban.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri a szöveg felépítését, szerkezeti egységeit;

» rendelkezik alapvető szövegelemzési és szövegalkotási jártassággal (pl. címadás, témataartás, tagolás);

» tud szöveget szerkeszteni;

» tud adott szöveghez vázlatot készíteni; **KC** (1.1.1.1)

» tud hosszabb szöveget tömöríteni;

» szövegtani ismereteit megfelelően alkalmazza a gyakorlatban.

FOGALMAK

◦ szöveg ◦ szövegkohézió ◦ mikroszerkezet ◦ makroszerkezet ◦ bekezdés ◦ tételmondat ◦ kulcsszó ◦ cím
◦ téma

SZÖVEGTÍPUSOK ÉS SZÖVEGFAJTÁK

CÉLOK

A diák:

K: ismerje a szövegek különböző szempontok szerint történő csoportosítását, a főbb szövegtípusokat és szövegfajtákat, tudja az adott szöveget besorolni a megfelelő csoportba;

K: ismerjen meg hatékony szövegértési és szövegalkotási stratégiákat, és tudja azokat megfelelően alkalmazni a gyakorlatban.

K: fejlessze szövegértési és szövegalkotási készségét;

KC (1.1.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » ismeri a főbb szövegtípusokat és a szövegfajtákat;
- » be tudja sorolni az adott szöveget a megfelelő csoportba;
- » hatékony szövegértési és szövegalkotási stratégiákkal bír, ezt a gyakorlatban is bizonyítja.

FOGALMAK

◦ művészi (irodalmi) szöveg ◦ nem művészi szöveg ◦ hangzó szöveg ◦ írott szöveg ◦ monologikus szöveg
◦ dialogikus szöveg ◦ elbeszélő szöveg ◦ leíró szöveg ◦ magyarázó szöveg ◦ érvelő szöveg ◦ nyomtatott szöveg ◦ elektronikus szöveg

KÖZNAPI ÉS KÖZÉLETI SZÖVEGEK

CÉLOK

A diák:

K: fejlessze az írásbeli és szóbeli szövegértést és szövegalkotást a köznapokban és a közélet különböző színterein gyakrabban használt szövegekben;

KC (1.1.2.1 | 1.1.2.2 | 1.1.1.1)

K: legyen képes szövegalkotásra a kijelölt műfajokban, különféle témákban, szóban és írásban, hagyományos és digitális formában egyaránt;

KC (4.3.1.1)

K: fejlessze adatgyűjtő és rendszerező, valamint lényegkiemelő képességét;

KC (4.1.1.1)

K: legyen képes a különböző nyomtatványok és űrlapok kitöltésére.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

A diák:

- » megérti a köznapokban és a közélet különböző színterein gyakrabban használt szövegeket,
- » tud elbeszélő szöveget, leírást, irodalmi fogalmazást, vázlatot, felelettervet írni;
- » tud meghívást, kérést és köszönetet kifejezni, **KC** (1.1.1.1)
- » tud magánlevelet, meghívót, meghatalmazást, igazolást írni,
- » tud adott témáról beszámolni,
- » tud adott témában kiselőadást készíteni,
- » adott témában ki tudja fejezni a véleményét,
- » a szövegalkotás során megfelelően alkalmazza a szövegszerkesztési ismereteit,
- » tud adatokat gyűjteni, lényeget kiemelni és rendszerezni, **KC** (4.1.1.1)
- » képes a különböző nyomtatványok és űrlapok kitöltésére (pl. jelentkezési lap).

FOGALMAK

◦ elbeszélő szöveg ◦ leírás ◦ jellemzés ◦ vázlat ◦ feleletterv ◦ irodalmi fogalmazás ◦ meghívás ◦ kérés
◦ köszönet ◦ magánlevél ◦ meghívó ◦ meghatalmazás ◦ igazolás ◦ beszámoló ◦ kiselőadás ◦ magáncélú
szövegek ◦ nyilvánosságnak szóló szövegek



FÓKUSZBAN A MUNKA VILÁGÁHOZ ÉS A SZAKTERÜLETHEZ KAPCSOLÓDÓ SZÖVEGEK

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A téma keretében a diák megismerkedik a hivatalos ügyintézéshez, valamint a munka világához leginkább kapcsolódó szövegekkel. Ezen felül megismerkedik az általa látogatott szakirány szaktantárgyainál leggyakrabban előforduló szövegfajtákkal és szövegtípusokkal, ezzel is fejlesztve szakmai kompetenciáit.

Fontos, hogy a téma keretében a diák – elmélyítve az szaktantárgyaknál szerzett szakszövegekkel kapcsolatos ismereteit – a magyarórán is találkozzon szakszövegekkel. Mindez nagyban hozzájárul a munka világában és a szakmai téren való jobb boldoguláshoz.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi két célcsoportban valósulnak meg:

- » A hivatalos ügyintézésben és a munka világában használatos szövegtípusok
- » A szakterülethez (szakmához) kapcsolódó szövegtípusok

A témával a diák a szaktantárgyaknál már ismerkedett, ezért fontos, hogy a tanár felmérje előzetes tudását, és a tanítási-tanulási folyamatot ahhoz igazítsa.

Mind a négyéves szakközépiskolai programban, mind pedig a szakiskolai programot kiegészítő kétéves programban a téma tárgyalása teljes egészében kötelező.

A téma jó lehetőséget biztosít a diák által látogatott szakirány/szakmai terület (szakközépiskolai program) legfontosabb szövegeinek megismerésére, és ennek kapcsán a tantárgyközi együttműködésre.

Jelen tanterv keretében a téma szorosan kapcsolódik a nyelvi témák közül a Kommunikáció részhez.

A téma, illetve egyes részeinek (célcsoportjainak) tárgyalása nincs évfolyamhoz kötve.

A HIVATALOS ÜGYINTÉZÉSSEN ÉS A MUNKA VILÁGÁBAN HASZNÁLT SZÖVEGTÍPUSOK

CÉLOK

A diák:

K: fejlessze az írásbeli és szóbeli szövegértés és szövegalkotás képességét a hivatalos ügyintézéshez és munka világához kapcsolódó fontosabb szövegtípusokat: legyen képes ezek megértésére és megalkotására, szóban és írásban, hagyományos és digitális formában egyaránt;

KC (1.1.1.1 | 1.1.2.1 | 1.1.2.2)

K: fejlessze adatgyűjtő és rendszerező, valamint lényegkiemelő képességét;

KC (4.1.1.1)

K: legyen képes a különböző nyomtatványok és űrlapok kitöltésére.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » megérti a hivatalos ügyintézéshez és munka világához kapcsolódó fontosabb szövegeket;
- » megért pályázati szövegeket;
- » tud hivatalos levelet, kérvényt, (szakmai) önéletrajzt, motivációs levelet, pályázatot és meghatalmazást írni; **KC** (1.1.1.1)
- » tud adatokat gyűjteni, lényegét kiemelni és rendszerezni; **KC** (4.1.1.1)
- » képes a különböző nyomtatványok és űrlapok kitöltésére.

FOGALMAK

- hivatalos ügyintézés ◦ hivatalos levél ◦ kérvény ◦ önéletrajz ◦ szakmai önéletrajz ◦ motivációs levél
- beszámoló ◦ emlékeztető ◦ jegyzőkönyv ◦ meghatalmazás ◦ utasítás ◦ pályázat

A SZAKTERÜLETHEZ (SZAKMÁHOZ) KAPCSOLÓDÓ SZÖVEGTÍPUSOK

CÉLOK

A diák:

K: ismerje meg a szakterületéhez (szakmájához) kapcsolódó szövegtípusokat, és értse meg az iskolában, különös hangsúllyal a szaktantárgyaknál használt, azaz a szakterületéhez/szakmájához kapcsolódó szövegeket;

K: megfelelően alkalmazza a szövegszerkesztési ismereteit, legyen képes a szakterületéhez/szakmájához kapcsolódó szövegek megalkotására és prezentálására, hagyományos és digitális formában egyaránt;

KC (1.1.2.2)

K: fejlessze adatgyűjtő és rendszerező, valamint lényegkiemelő képességét;

KC (4.1.1.1)

K: legyen képes a különböző nyomtatványok és űrlapok kitöltésére.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri a szakterületéhez (szakmájához) kapcsolódó legfontosabb szövegtípusokat;

» **megérti a szaktantárgyaknál használt szakszövegeket;**

» tud a szakterületéhez/szakmájához kapcsolódó szövegeket alkotni; **KC** (1.1.2.2)

» **tud szakszövegből adatokat gyűjteni, lényegét kiemelni és rendszerezni;** **KC** (4.1.1.1)

» képes a különböző nyomtatványok és űrlapok kitöltésére (pl. megrendelőlap).

FOGALMAK

◦ szakkifejezés ◦ szakszó ◦ leírás ◦ használati utasítás ◦ jegyzőkönyv ◦ megrendelőlap



NYELVTANI ISMERETEK A GYAKORLATBAN

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A magyar nyelv árnyalt és igényes használatához szükséges a nyelvtani ismeretek megfelelő elsajátítása, ezért az anyanyelvi nevelésében elengedhetetlen a leíró nyelvtan tanulása.

Minden nyelv rendszer, amelynek nyelvi szintjei egy bizonyos logika szerint épülnek fel és kapcsolódnak egymáshoz. Az első nyelvi szint így a (beszéd)hangok szintje, a második a szavak szintje, majd ezt követi a mondatok szintje. A leíró nyelvtan értelmében a hangokkal a hangtan, a szavakkal az alaktan és a szófajtan, jelentésükkel a jelentéstan, míg a mondatokkal a mondattan foglalkozik. A nyelvi rendszer jó működését a hozzá kapcsolódó szabályok határozzák meg.

A téma legfőbb célja, hogy segítse a diákot az elsajátított nyelvtani ismeretek megfelelően alkalmazására a gyakorlatban.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi három célcsoportban valósulnak meg:

- » Hangtani és alaktani ismeretek
- » Jelentéstani és szófajtani ismeretek
- » Mondattani ismeretek

A témával a diák az általános iskolai, illetve adott esetben a szakiskolai évek során már megismerkedett, ezért fontos, hogy a tanár felmérje előzetes tudását és a tanítási-tanulási folyamatot ahhoz igazítsa.

A négyéves szakközépiskolai programban a téma tárgyalása teljes egészében kötelező.

A szakiskolai képzést kiegészítő kétéves programban a szakiskolai programban (is) szereplő tartalmak kevésbé részletes tárgyalása javasolt.

Jelen tanterv keretében a téma szorosan kapcsolódik a nyelvi témák közül a Helyesírás és helyesejtés részhez.

A téma, illetve egyes részeinek (célcsoportjainak) tárgyalása nincs évfolyamhoz kötve.

HANGTANI ÉS ALAKTANI ISMERETEK

CÉLOK

A diák:

K: ismerje a hangképző szerveket, azok működését, gyakorolják a helyes hangképzést;

K: ismerje meg a magyar hangrendszert, a hangok találkozására vonatkozó magán- és mássalhangzótörvényeket, és tudja alkalmazni a rájuk vonatkozó helyesírási szabályokat;

K: ismerje a szavak felépítését, a szóelemek fajtáit;

K: legyen képes a tanultak felhasználására a gyakorlatban.

KC (5.3.5.2 | 2.2.3.1 | 5.3.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri a hangképző szerveket és azok működését, ügyel a helyes hangképzésre;

» ismeri a magyar magán- és mássalhangzók rendszerét;

» ismeri a tárgyalt hangtörvényeket (illeszkedés, hasonulás és összeolvadás), és alkalmazza a rájuk vonatkozó helyesírási és helyesejtési ismereteket;

» felismeri a szavak szerkezetét;

» ismeri a szóelemek fajtáit;

» a tanultakat megfelelően alkalmazza a gyakorlatban. **KC** (2.2.3.1) **KC** (5.3.2.1) **KC** (5.3.5.2)

FOGALMAK

◦ beszédhang ◦ fonéma ◦ betű ◦ magánhangzó ◦ mássalhangzó ◦ magas magánhangzó ◦ mély magánhangzó ◦ zöngés mássalhangzó ◦ zöngétlen mássalhangzó ◦ hangrend ◦ illeszkedés ◦ teljes hasonulás ◦ részleges hasonulás ◦ összeolvadás ◦ rövidülés ◦ kiesés ◦ nyúlás ◦ szóelem ◦ szótő ◦ toldalék ◦ képző ◦ jel ◦ rag

JELENTÉSTANI ÉS SZÓFAJTANI ISMERETEK

CÉLOK

A diák:

K: bővítse a szavak hangalakjának és jelentésének egymáshoz való viszonyáról szerzett ismereteit;

K: bővítse szókincsét, a szóbeli és írásbeli szövegalkotás során törekedjen a változatos szóhasználatra;

K: ismerje és tudja alkalmazni a szóalkotás leggyakoribb módjait, megfelelően alkalmazza a rájuk vonatkozó helyesírási szabályokat;

K: ismerje az alapszófajokat, és tudja meghatározni a szavak szófaját, megfelelően alkalmazza a rájuk vonatkozó helyesírási szabályokat;

K: legyen képes a tanultak felhasználására a gyakorlatban.

KC (2.2.3.1 | 5.3.2.1 | 5.3.5.2)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» a szavakat hangalak és jelentés viszonya alapján osztályozza;

» ismeri a szóalkotás leggyakoribb módjait, megfelelően alkalmazza a rájuk vonatkozó helyesírási szabályokat;

» ismeri az alapszófajokat és meg tudja határozni a szavak szófaját;

» megfelelően alkalmazza a szófajokra vonatkozó helyesírási ismereteket;

» a tanultakat megfelelően alkalmazza a gyakorlatban. **KC** (2.2.3.1) **KC** (5.3.2.1) **KC** (5.3.5.2)

FOGALMAK

- hangalak ◦ jelentés ◦ egyjelentésű szó ◦ többjelentésű szó ◦ azonos alakú szó ◦ szinonima (rokon értelmű szó) ◦ antonima (ellentétes jelentésű szó) ◦ hangutánzó szó ◦ hangulatfestő szó ◦ szólás ◦ közmondás
- szállóige ◦ szóképzés ◦ szóösszetétel ◦ mozaikszó ◦ ige ◦ főnév ◦ melléknév ◦ számnév ◦ névmás
- főnévi igenév ◦ melléknévi igenév ◦ határozói igenév ◦ viszonyzó ◦ névelő ◦ névutó ◦ igekötő ◦ kötőszó
- módosítószó

MONDATTANI ISMERETEK

CÉLOK

A diák:

- K:** bővítse a mondattani ismereteit: a mondatok fajtáiról, a szó szerkezetek fajtáiról, valamint a mondatrészekről szerzett tudását;
 - K:** alkalmazza az ismereteit a mondatelemzés, a mondatalkotás és a mondatátalakítás során;
 - K:** helyesen használja a mondatvégi és mondatközi írásjeleket;
 - K:** szóbeli és írásbeli megnyilvánulásai során tudjon kommunikációs szándékának megfelelő mondat típusokat és szórendet alkalmazni, megfelelő hanglejtéssel és hangsúlyozással beszélni;
 - K:** legyen képes a tanultak felhasználására a gyakorlatban.
- KC** (2.2.3.1 | 5.3.2.1 | 5.3.5.2)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » rendelkezik alapvető mondattani ismeretekkel: **ismeri a mondatok fajtáit, a szó szerkezetek fajtáit és a mondatrészeket;**
- » **tud egyszerű és összetett mondatokat elemezni és alkotni;**
- » tud megadott szempontok szerint mondatokat átalakítani;
- » megfelelően alkalmazza a központosásra vonatkozó ismereteit;
- » szóbeli és írásbeli megnyilvánulásai során a kommunikációs szándékának megfelelő mondat típusokat használ, megfelelő szórendet alkalmaz, megfelelő hanglejtéssel és hangsúlyozással beszél;
- » **a tanultakat megfelelően alkalmazza a gyakorlatban.** **KC** (2.2.3.1) **KC** (5.3.2.1) **KC** (5.3.5.2)

FOGALMAK

- mondat ◦ kijelentő mondat ◦ felszólító mondat ◦ felkiáltó mondat ◦ óhajtó mondat ◦ kérdő mondat
- egyszerű mondat ◦ összetett mondat ◦ állító mondat ◦ tagadó mondat ◦ alárendelő/mellérendelő
- szó szerkezet ◦ tárgy/határozó/jelző szó szerkezet ◦ alany ◦ állítmány ◦ tárgy ◦ határozó ◦ jelző
- alárendelő összetett mondat ◦ mellérendelő összetett mondat



HELYESÍRÁS ÉS HELYESEJTÉS A GYAKORLATBAN

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A helyesírás és a helyesejtés rendkívül fontos a sikeres kommunikáció megvalósítása érdekében, hiszen mind a helyesírási, mind pedig a helyesejtési hibák akadályozhatják a mondanivaló megértését. A téma célja az, hogy a diák az iskolában elegendő helyesírásra és helyesejtésre vonatkozó tudást és iránymutatást kapjon ahhoz, hogy azt jól tudja alkalmazni a gyakorlatban.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi két célcsoportban valósulnak meg:

- » Helyesírási ismeretek
- » A helyesejtés

A diák a helyesírással és a helyesejtéssel kapcsolatos kérdésekkel az általános iskolai, illetve adott esetben a szakiskolai évek során már megismerkedett, ezért fontos, hogy a tanár felmérje előzetes tudását, és a tanítási-tanulási folyamatot ahhoz igazítsa.

A négyéves szakközépiskolai programban a téma tárgyalása teljes egészében kötelező.

A szakiskolai képzést kiegészítő kétéves programban a szakiskolai programban (is) szereplő tartalmak kevésbé részletes tárgyalása javasolt.

Jelen tanterv keretében a téma szorosan kapcsolódik valamennyi nyelvi témához.

HELYESÍRÁSI ISMERETEK

CÉLOK

A diák:

K: bővítse a magyar helyesírás alapelveihez és a legfontosabb helyesírási szabályok ismeretét kapcsolódó tudását;

K: legyen képes alkalmazni az érvényben lévő helyesírási szabályzatban előírtakat a gyakorlatban (pl. a szövegalkotás során);

KC (2.2.3.1)

K: ismerje és tudja használni a hagyományos és online helyesírási szótárakat és egyéb, a helyesírást segítő alkalmazásokat.

KC (4.1.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» a helyesírási szabályokat megfelelően tudja alkalmazni a gyakorlatban (pl. a szövegalkotás során);

» a tanultak körében ki tudja javítani saját és mások helyesírási hibáit;

» képes önállóan használni a helyesírási szabályzatot, a hagyományos és online helyesírási szótárakat, és egyéb, a helyesírást segítő alkalmazásokat. **KC** (4.1.1.1)

FOGALMAK

- kiejtés/szóelemzés/hagyomány/egyszerűsítés elve
- elválasztás
- egybeírás
- különírás
- kötőjeles írás
- mozgószabály
- kis és nagy kezdőbetű

A HELYESEJTÉS

CÉLOK

A diák:

K: ismerje meg a helyesejtés legfontosabb feltételeit, és sajátítsa el a kifejező és érthető, nyelvileg korrekt standard kiejtést.

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismerje és megfelelően használja a standard kiejtést.

FOGALMAK

- hangerő
- hangszín
- beszédtempó
- artikuláció
- beszédszünet
- hanglejtés
- időtartam
- hangsúly
- standard kiejtés



KÖNYVTÁR- ÉS INTERNETHASZNÁLAT

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Korunkban, az információs társadalom korában rengeteg információ vesz bennünket körül, és ebben az útvesszőben néha nagyon nehezen lehet eligazodni. Fontos, hogy a diák az iskolában az eligazodáshoz megfelelő támpontokat és iránymutatást kapjon, amit jelen téma is szolgál. A diákot megismerteti az információkhoz való hozzáférés lehetőségeivel, a hagyományos és modern eszközökkel, és segíti abban, hogy gyorsan és hatékonyan tudjon megfelelően jó minőségű információhoz jutni és azt feldolgozni.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi két célcsoportban valósulnak meg:

- » Könyvtárhasználat
- » Internethasználat

A könyvtári és az interneten történő információszerzéssel a diák az általános iskolai, illetve adott esetben a szakiskolai évek során már találkozott, ezért fontos, hogy a tanár felmérje előzetes tudását, és a tanítási-tanulási folyamatot ahhoz igazítsa.

A négyéves szakközépiskolai programban a téma tárgyalása teljes egészében kötelező.

A szakiskolai képzést kiegészítő kétéves programban a szakiskolai programban (is) szereplő tartalmat kevésbé részletes tárgyalása javasolt.

Jelen tanterv keretében a téma szorosan kapcsolódik valamennyi irodalmi témához, valamint a nyelvi témák többségéhez is.

A téma, illetve egyes részeinek (célcsoportjainak) tárgyalása nincs évfolyamhoz kötve, és a célcsoportok sorrendje is választható

KÖNYVTÁRHASZNÁLAT

CÉLOK

A diák:

K: ismerje meg a fontosabb magyar nyelvű szótárakat és használatukat;

K: szerezzen jártasságot az önálló könyvtári adatgyűjtésre adott témában, ismerje meg a fontosabb magyar nyelvű szótárokat és használatukat;

KC (4.1.3.1)

K: ismerje meg és tudatosítsa az információfelhasználás etikai normáit és formai kötöttségeit.

KC (4.3.3.1 | 4.2.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » tud könyvtári adatbázisok segítségével önállóan adatot gyűjteni,
- » ismeri és használja a hagyományos magyar nyelvű szótárakat,
- » ismeri és megfelelően alkalmazza az információfelhasználás normáit (pl. források megjelölése, az idézés szabályainak betartása). **KC** (4.2.2.1) **KC** (4.3.3.1)

FOGALMAK

◦ könyvtári katalógus ◦ adatbázis ◦ forrás ◦ hivatkozás ◦ címszó ◦ szócikk ◦ értelmező szótár ◦ szinonima szótár ◦ idegen szavak szótára ◦ helyesírási szótár ◦ etimológiai szótár

INTERNETHASZNÁLAT

CÉLOK

A diák:

K: ismerje meg a számára hasznos internetes adatbázisokat és online szótárakat;

K: tudjon eredményesen információt keresni a világhálón, tudja megfelelően használni a magyar nyelvű online szótárakat;

KC (4.1.1.1)

K: kritikusan viszonyuljon a mesterséges intelligencia nyújtotta lehetőségekhez.

KC (4.1.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

A diák:

» ismeri a számára fontosabb internetes adatbázisokat és online szótárakat,

» céljainak megfelelően képes hatékonyan információt keresni a világhálón, jól **használja a magyar nyelvű online szótárakat**, **KC** (4.1.1.1)

» kritikusan használja fel a mesterséges intelligencia nyújtotta segítséget. **KC** (4.1.2.1)

FOGALMAK

◦ internetes adatbázis ◦ internetes kereső oldal ◦ online szótár ◦ elektronikus könyvtár ◦ mesterséges intelligencia

FÓKUSZBAN AZ OLVASÁS

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Az irodalmi nevelés és a klasszikus értelemben vett irodalomtanítás elsősorban a régebbi, klasszikus irodalmi művek megismerését, valamint a műveltségközvetítést helyezi a középpontba. Ezzel szemben, a mai világ igényeknek is megfelelően, egyre fontosabb, hogy a tanár a diák világához közelálló, olvasási kedvét növelő műveket is bevigyen az órára. Fontos tehát elfogadni, hogy az irodalomtanításban a kánon/hagyományos, mellett az ún. szórakoztató vagy populáris irodalom különböző válfajai is helyet kapjanak (pl. a bűnügyi irodalom, a sci-fi és a fantasy irodalom). Számos tévhitrel szemben ugyanis a szórakoztató irodalom is lehet igényes, lehetnek esztétikai értékei, és a szereplőkkel való azonosulás során a diák erkölcsi értékrendje is fejlődik. A szórakoztató irodalmi művek feldolgozásakor szerzett tapasztalatok segíthetik a diákokat az önmegértés és az önértelmezés, valamint mások véleménye mérlegelésének, megítélésének és elfogadásának folyamatában. A diák felismeri és azonosítja a művekben megjelenő szerepeket, csoportnormákat, viselkedési mintákat és értékeket, eltérő és egymással szembesülő igazságokat, egyazon kérdésre adott különböző magatartásválaszokat.

Egy mai fiatal olvasó sok esetben közelebb érzi magát és könnyebben kapcsolódik ezekhez a művekhez, így ezeknek a műfajoknak az olvasásra ható motiváló ereje óriási. Fontos, hogy a tanár ezen művek széles tárházából a diák érzelmi világához és érdeklődési köréhez igazodva válogasson olvasásra megfelelő alkotásokat. A szórakoztató (populáris) irodalom megismerése és olvasása ugyanis így az irodalmi kompetencia fejlesztése szempontjából is fontos, hiszen megalapozza és nagyban segítheti a klasszikus művek befogadását, azaz a magasabb szintű irodalomértést.

A téma fontos célja a diákok olvasási kedvének felkeltése, az irodalomnak mint művészetnek, mint az emberi kommunikáció sajátos formájának megszerettetése, közlésformáinak, kifejezőmódjainak megismertetése.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi három célcsoportban valósulnak meg:

- » Ifjúsági regények
- » Bűnügyi regények
- » Történelmi, sci-fi és fantasy regények

A téma nem egy évfolyamon valósul meg, a tanár mindegyik évfolyamon iktasson be belőle valamennyit.

A négyéves szakközépiskolai programokban az első évfolyamon az Ifjúsági regények és/vagy Bűnügyi regények csoportjából, míg a második és/vagy harmadik évfolyamon a Történelmi, sci-fi és fantasy regények

csoportjából érdemes válogatni. A kétéves kiegészítő programban a négyéves programhoz képest kevesebb mű tárgyalása javasolt, illetve ne kötelező jelleggel legyen jelen mind a három csoport.

Jelen téma szorosan kapcsolódik a tantervben szereplő Irodalmi műnemek és műfajok, irodalmi művek adaptációi témához, illetve a többi irodalomtörténeti téma kiegészítéseként is szolgálhat.

IFJÚSÁGI REGÉNYEK

CÉLOK

A diák:

K: egy az iskolában közösen elolvasott regényrészletről beszélgetve megismeri a műfaj legfontosabb tartalmi és formai sajátosságait;

KC (1.3.2.1)

K: teremtsen kapcsolatot az iskolában olvasott szövegrészlet (illetve a szabadon választott és otthon elolvasott regény/regényrészlet) és a személyes tapasztalatai között, vizsgálja meg a regényben megjelenő erkölcsi vagy más kérdéseket, illetve aktualizálja azokat;

KC (5.3.5.3 | 1.2.2.2 | 3.1.1.1 | 2.2.3.1 | 2.2.1.1)

V: ismerkedjen meg az olvasott ifjúsági regények filmes és/vagy színházi adaptációival;

KC (1.3.1.1)

V: fejlessze a kreativitását, alkotói készségét.

KC (1.3.3.1 | 1.3.4.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri az ifjúsági irodalom alapvető tartalmi és formai sajátosságait; **KC** (1.3.2.1)

» megfogalmazza saját tapasztalatait és véleményét az iskolában olvasott szövegrészlettel kapcsolatosan, megvizsgálja és aktualizálja a megjelenő erkölcsi kérdéseket; **KC** (3.1.1.1) **KC** (1.2.2.2)

» bemutat egy szabadon választott és otthon elolvasott ifjúsági regényt: jellemez egy kiválasztott szereplőt, megvizsgálja és aktualizálja a regényben megjelenő erkölcsi vagy más kérdéseket, kifejti a véleményét az olvasottakról; **KC** (1.1.4.1)

» összehasonlítja egy szabadon választott regényt annak színházi vagy filmes adaptációjával; **KC** (1.3.1.1) **KC** (1.3.5.1)

» *kreatív írásművet hoz létre.* **KC** (1.3.4.1) **KC** (5.1.2.2)

FOGALMAK

- populáris (szórakoztató) irodalom
- ifjúsági irodalom
- YA irodalom
- ifjúsági regény

BŰNÜGYI REGÉNYEK

CÉLOK

A diák:

K: az iskolában közösen elolvasott regényrészletről beszélgetve feltárja a műfaj legfontosabb tartalmi és formai sajátosságait;

KC (1.3.2.1)

K: teremtsen kapcsolatot az iskolában olvasott szövegrészlet (illetve a szabadon választott és otthon elolvasott regény/regényrészlet) és a személyes tapasztalatai között, vizsgálja meg a megjelenő erkölcsi kérdéseket, illetve aktualizálja azokat;

KC (1.2.2.2 | 2.2.3.1 | 2.2.1.1 | 3.1.1.1 | 5.3.5.3)

V: ismerkedjen az olvasott bűnügyi művek filmes adaptációival;

KC (1.3.1.1)

V: fejlessze kreativitását, alkotói készségét.

KC (2.4.3.1 | 1.3.3.1 | 1.3.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri a bűnügyi regény/krimi alapvető tartalmi és formai sajátosságait; **KC** (1.3.2.1)

» megfogalmazza saját tapasztalatait és véleményét az iskolában olvasott szövegrészlettel kapcsolatosan, megvizsgálja és aktualizálja a megjelenő erkölcsi kérdéseket; **KC** (1.2.2.2) **KC** (3.1.1.1)

» bemutat egy szabadon választott bűnügyi regényt: jellemez egy kiválasztott szereplőt, megvizsgálja a regényben megjelenő erkölcsi kérdéseket (pl. jó-rossz, bűn-bűnhődés), valamint az ok-okozati viszonyokat, kifejti a véleményét az olvasott regényről; **KC** (1.1.4.1)

» összehasonlít egy szabadon választott regényt annak színházi vagy filmes adaptációjával; **KC** (1.3.1.1) **KC** (1.3.5.1) **KC** (4.1.3.1)

» kreatív írásművet hoz létre; **KC** (5.1.1.1) **KC** (5.1.2.2)

FOGALMAK

◦ bűnügyi regény ◦ krimi ◦ detektívregény

TÖRTÉNELMI, SCI-FI ÉS FANTASY REGÉNYEK

CÉLOK

A diák:

K: az iskolában közösen elolvasott regényrészletről beszélgetve feltárja az adott műfaj legfontosabb tartalmi és formai sajátosságait;

KC (1.3.2.1)

K: teremtsen kapcsolatot az iskolában olvasott szövegrészlet (illetve a szabadon választott és otthon elolvasott regény/regényrészlet) és a személyes tapasztalatai között, vizsgálja meg az elolvasott regényben bemutatott világot, illetve társadalmi jelenségeket, fejtse ki róla a véleményét;

KC (5.1.2.1 | 1.2.5.1 | 2.2.1.1)

V: ismerkedjen az olvasott regények filmes adaptációival;

KC (1.3.1.1 | 1.3.5.1)

V: fejlessze a kreativitását, alkotói készségét.

KC (1.3.3.1 | 1.3.4.2)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri a bűnügyi regény/krimi alapvető tartalmi és formai sajátosságait; **KC** (1.3.2.1)

» megfogalmazza saját tapasztalatait és véleményét az iskolában olvasott szövegrészlettel kapcsolatosan, megvizsgálja a megjelenített világot/társadalmi jelenséget; **KC** (2.2.2.1) **KC** (1.1.4.1)

» bemutat egy szabadon választott történelmi, sci-fi vagy fantasy regényt: jellemez egy kiválasztott szereplőt, megvizsgálja a regényben megjelenített világot/társadalmi jelenséget, kifejti a véleményét az olvasott regényről; **KC** (1.2.2.2)

» összehasonlítja egy szabadon választott regényt annak színházi vagy filmes adaptációjával; **KC** (1.3.1.1)

» kreatív írásművet hoz létre. **KC** (1.3.4.1) **KC** (1.3.3.1) **KC** (5.1.1.1) **KC** (5.1.2.2)

FOGALMAK

◦ történelmi regény ◦ sci-fi regény ◦ fantasy regény

IRODALMI MŰNEMEK ÉS MŰFAJOK, IRODALMI MŰVEK ADAPTÁCIÓI

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Az anyanyelvi nevelés fontos része az irodalomtanítás, melynek szerves része az irodalmi művekkel való ismerkedés. Legyen szó irodalmi szöveg(részlet)ek olvasásáról, vagy azok egyéb módon történő befogadásáról és/vagy adaptációinak (film, színházi előadás, megzenésített vers stb.) megismeréséről. Megértésükhöz nélkülözhetetlen az irodalmi alapok elsajátítása, a műnemek és műfajok ismerete, a feldolgozások esetében pedig az érintett területtel (film, színház stb.) kapcsolatos ismeretek.

A téma kapcsán a diák bővíti és elmélyíti a korábbi tanulmányai során szerzett ismereteit, az irodalmi műnemekről és műfajokról tanultakat. Az irodalmi szövegekkel való találkozás és azok befogadása segíti önmaga és az őt körülvevő világ megismerésében és az abban való eligazodásban. A diák az irodalmi művekkel folytatott aktív párbeszéd révén kapcsolatot teremt múlt, jelen és jövő között, gazdagítja érzelmi világát. Fogékonnyá válik az emberi és társadalmi problémák megértésére, átélésére, saját és mások kultúrájának megismerésére, a saját maga és a másik ember közötti hasonlóságok és különbségek felismerésére, a tolerancia és az empátia megélésére, a másság tiszteltetére. Ezúton fejleszti esztétikai és történeti érzékét, a kritikai gondolkodást, a kreativitást. Tudatosodik benne a nemzeti, európai és egyetemes kultúrához való tartozás.

Fontos, hogy a diák a tanórán megismerjen néhány hatékony olvasási, szövegfeldolgozási és szövegalkotási technikát/stratégiát, amelyekkel tovább fejleszti a szövegértési és a szövegalkotási készségét.

Itt fontos kiemelni, hogy diák az irodalom iránti befogadói érzékenységet a tanításon kívüli tevékenységek által is fejleszti (szavalóversenyek, kulturális rendezvények megtekintése, irodalmárokkal való találkozások, irodalmi folyóiratokkal való ismerkedés, tanulmányi kirándulások, közös színház- és mozilátogatások, a Petőfi Sándor tanulmányi versenyen való részvétel stb.).

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

Valószínűsíthető, hogy a diák a múltban már több irodalmi mű adaptációjával (film, színpadi mű, megzenésített vers stb.) is találkozott, ezért jó, hogy néhány művészi feldolgozás/megközelítés a tanóra keretében is helyet kapjon. A diák megismeri az irodalom és a film kapcsolatát, néhány filmes műfajt, elsajátítja az alapvető filmes fogalmakat. Hasonlóképpen megismeri az irodalom és a színház kapcsolatát, megismerkedik néhány színpadi műfajjal, elsajátít néhány színházi kifejezést. Megismerkedik a lírai művek zenés feldolgozásaival.

A téma céljai az alábbi három célcsoportban valósulnak meg:

- » Az irodalmi művek világa, műnemek és műfajok
- » Irodalmi szöveg(részlet)ekkel való ismerkedés
- » Irodalmi szövegek adaptációi (színház, film, zene)

Jelen téma szorosan kapcsolódik a tantervben szereplő irodalomtörténeti témákhoz, illetve azok kiegészítéseképpen szolgál.

A négyéves szakközépiskolai programokhoz képest a kétéves kiegészítő programban kevesebb mű tárgyalása javasolt, illetve a szakiskolai programban megismert tartalmakat kevésbé részletesen kell tárgyalni, vagy adott esetben el is lehet hagyni.

A négyéves szakközépiskolai programokban évente egy irodalmi mű filmes és/vagy színházi adaptációja javasolt.

A kétéves kiegészítő programban évente egy vagy két irodalmi mű filmes és/vagy színházi adaptációja javasolt.

AZ IRODALMI MŰVEK VILÁGA, MŰNEMEK ÉS MŰFAJOK

CÉLOK

A diák:

K: bővítse az irodalmi művekről szerzett ismereteit, és mélyítse el az irodalmi műnemek és műfajok sajátosságaival kapcsolatos tudását;

KC (1.3.2.1)

K: az óránál közösen megvizsgált epikai, lírai és drámai szövegek kapcsán tudjon különbséget tenni saját valósága és az irodalmi alkotásokban megjelenő világ(ok) között, a művek szerzője, az elbeszélő illetve a lírai „én” között;

KC (1.1.4.1 | 1.3.1.1 | 1.3.2.1 | 2.2.1.1)

K: értse meg, hogy különböző korok és szerzők művei kapcsolód(hat)nak egymáshoz.

KC (1.3.2.1 | 2.2.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

- » ismeri az irodalmi műnemeket és felismeri az irodalmi műfajok legalapvetőbb jellemzőit; **KC** (1.3.2.1)
- » az óránál megvizsgált szövegrészletek kapcsán érti, hogy minden egyes irodalmi mű fikció; **KC** (1.1.4.1)
- » megérti, hogy a befogadó által válik a mű irodalmi alkotássá; **KC** (1.3.1.1)

» megérti, hogy különböző kultúrák, korok és szerzők szövegei hatással vannak egymásra.  (2.2.2.1)

FOGALMAK

- irodalmi mű
- valóság - képzelet
- szerző - mű - befogadó (olvasó)
- irodalmi műnemek
- epika
- líra
- dráma
- irodalmi műfajok
- elbeszélő (narrátor)
- lírai én

IRODALMI SZÖVEG(RÉSZLET)EKKEK VALÓ ISMERKEDÉS

CÉLOK

A diák:

K: a tanár iránymutatásával sajátítsa el az irodalmi szövegek befogadásához és értelmezéséhez szükséges olvasási és szövegfeldolgozási technikákat/stratégiákat;

KC (1.1.4.1)

K: tudjon ráhangolódni a kiválasztott irodalmi szövegre/szövegrészletre, és tudja értelmezni az adott (epikai, lírai vagy drámai) mű vagy szövegrészlet üzenetét;

KC (1.3.1.1 | 1.3.2.1)

K: tudja tolmácsolni az irodalmi műveket/részleteket szóban és írásban.

KC (1.3.1.1 | 1.3.2.1 | 4.1.3.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» képes alkalmazni néhány az irodalmi szövegek befogadásához és értelmezéséhez szükséges olvasási és szövegfeldolgozási technikát/stratégiát; **KC** (1.1.4.1) **KC** (1.3.1.1) **KC** (4.1.3.1) **KC** (2.2.2.1) **KC** (2.2.3.1)

Az epikai művekben:

- » felismeri az idő- és eseményszerkezetet,
- » **megkülönbözteti a szerzőt, az elbeszélőt és a szereplőket,**
- » érzékeli a nézőpontokat,
- » azonosítja a beszédhelyzetet,
- » értelmezi a leírások szerepét,
- » felismeri a jellemzés eszközeit, **megismeri a jellemző hóstípusokat,**
- » megismeri, felfogja, elemézi, értelmezi, megvitatja és értékeli a jellegzetes magatartásformákat, élet- és konfliktushelyzeteket, személyiségdilemmákat, **KC** (3.1.1.1) **KC** (5.1.2.2)
- » érzékeli, felfogja és értékeli a bemutatottakat,
- » megfigyeli az egyes korszakok közti különbségeket;

A lírai művekben:

- » **megkülönbözteti a költő életrajzi alakját és a versben megszólaló „én”-t,**
- » **meghatározza a lírai költemény hangnemét, témáját, műfaját és a vers típusát,**

» felismeri és értelmezi a szóképeket és alakzatokat;

A drámai művekben:

» meghatározza a dráma műnemét és annak sajátosságait, a tragédia és a komédia, a tragikum és a komikum fogalmát,

» jellemzi a tragikus hőst és a komédia szereplőit,

» megismeri az idő-, tér- és cselekménykezelést,

» bemutatja a drámai konfliktust,

» megismeri, felfogja, elemzi, értelmezi, megvitatja és értékeli a jellegzetes magatartásformákat és személyiségdilemmákat,

» megismerkedik a dráma és a színház kapcsolatával;

» a követelmények értelmében képes tolmácsolni az irodalmi műveket/részleteket szóban és írásban (pl. irodalmi fogalmazás, szóbeli felelet).

FOGALMAK

- irodalmi szövegek ◦ irodalmi alkotások ◦ irodalmi műnemek ◦ epika ◦ líra ◦ dráma ◦ irodalmi műfajok
- irodalmi fogalmazás ◦ szóbeli felelet

IRODALMI SZÖVEGEK ADAPTÁCIÓI (SZÍNHÁZ, FILM, ZENE)

CÉLOK

A diák:

V: ismerkedjen meg az alapvető filmes, illetve színházi fogalmakkal;

KC (1.3.1.1 | 1.3.2.1)

V: tudjon egyszerű összehasonlítást készíteni egy irodalmi műről és az annak alapján készült adaptációról (filmről vagy színházi előadásról);

KC (3.1.1.1)

V: ismerkedjen a lírai alkotások megzenésített változataival;

V: fejlessze a kreativitását, alkotói készségét.

KC (1.3.4.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri az alapvető filmes és színházi fogalmakat; **KC** (1.3.1.1) **KC** (1.3.2.1)

» tud egyszerű összehasonlítást készíteni egy irodalmi műről és annak alapján készült adaptációról (filmről vagy színházi előadásról); **KC** (1.3.5.1) **KC** (3.1.1.1)

» ismer néhány megzenésített lírai művet;

» különféle módon bizonyítja alkotói készségét és kreativitását. **KC** (1.3.4.1)

FOGALMAK

- film ◦ rendező ◦ operatőr ◦ zeneszerző, ◦ színész ◦ szerep ◦ forgatókönyv ◦ adaptáció ◦ színház ◦ dráma
- komédia ◦ tragédia ◦ színmű ◦ musical ◦ rockopera ◦ felvonás ◦ jelenet ◦ színpad ◦ kellék ◦ díszlet
- megzenésített vers

AZ IRODALMI MŰVELTSÉG KEZDETEI

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A téma kapcsán a diák betekintést kap az európai kultúra alakulásába, irodalmának kibontakozásába. Ismerteket szerez az antik irodalomról, a Bibliáról, ismerkedik a középkor irodalmával, valamint a magyar írásbeliség kezdetével.

A diák a javasolt irodalmi műveket vagy azok részleteit olvassa, értelmezi, reagál rájuk, kifejezi a tárgyalt művekkel kapcsolatos benyomásait, elemzi, értelmezi a kulcsfontosságú kérdéseket. Az irodalmi alkotásokban megjelenített kérdésekkel és problémákkal kapcsolatban kifejti a véleményét, összeveti saját tapasztalataival, magatartásával és értékrendjével. Az olvasott művek, illetve részletek megismerése kapcsán fejlődik a diák ítélőképessége, erkölcsi és esztétikai érzéke, valamint kreativitása.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi három célcsoportban valósulnak meg:

- » Antik irodalom
- » Biblia
- » A középkor irodalma

A diák találkozik a tárgyalt korszakok fontosabb képviselőinek néhány művével. Az ókori görög irodalom tárgyalása során megismeri a homéroszi eposzokat, a görög dráma keretében pedig az ókori görög színházat. Szophoklész Antigoné c. tragédiájának részletei olvasása és értelmezése során a diák fejleszti az erkölcsi ítéletalkotás képességét. A Bibliából kijelölt szemelvények tolmácsolása segíti a véleményalkotást, a tárgyalt középkori irodalmi szemelvény pedig a középkor világának a megismerését. A témakör a magyar nyelvemlékek tárgyalásával zárul.

A négyéves szakközépiskolai programokban a téma tárgyalása, valamint a célok megvalósítása teljes egészében kötelező.

A kétéves kiegészítő programban a témához kapcsolódó célok elérése ugyanúgy kötelező, azzal a kitételrel hogy a négyéves programhoz képest itt kevesebb mű tárgyalása javasolt, illetve a hároméves programban is szereplő műveket kevésbé részletesen kell tárgyalni, adott esetben nem szükséges újratárgyalni.

Jelen téma kapcsolódik a tantervben szereplő Irodalmi szövegek adaptációi (színház, film, zene) részhez, A 20. század világirodalma, a 20. század első felének magyar irodalma, valamint Az újabb kori, a posztmodern és kortárs magyar irodalom témához.

ANTIK IRODALOM

CÉLOK

A diák:

K: legyen képes behatárolni a korszakot, ismerje az antikvitás fogalmát, valamint az antik irodalom alapvető jellemzőit;

KC (1.3.2.1)

K: ismerkedjen meg egy mitológiai történettel és annak vallási vonatkozásaival;

K: ismerje meg a trójai mondakört, majd Homérosz Odüsszeia című eposza részleteinek közös olvasása által a műfaj főbb jellemzőit;

V: ismerkedjen meg az ókori görög dráma és színház kialakulásával és főbb jellemzőivel;

K: Szophoklész Antigoné című drámájának részlete(i) alapján ismerkedjen meg a tragédia műfajának főbb jellemzőivel, és fejtse ki véleményét a műben megjelenő erkölcsi kérdésekről, valamint a szereplők magatartásáról;

KC (1.2.2.2 | 3.1.1.1 | 2.2.3.1)

V: nyerjen betekintést az ókori görög lírába;

V: fejlessze a kreativitását, alkotói készségét.

KC (1.3.4.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» be tudja határolni időben és térben a korszakot,

» ismeri az antikvitás fogalmát és az antik irodalom alapvető jellemzőit,

» ismer egy mitológiai történetet, a politeista istenfelfogást,

» az óránál olvasott eposzrészletet vizsgálva felismeri a műfaj főbb jellemzőit,

» ismeri az ókori görög dráma kialakulását és főbb jellemzőit, **KC** (1.3.2.1)

» a kijelölt drámarészletet/részleteket vizsgálva felismeri a tragédia főbb jellemzőit,

» kifejti véleményét a műben megjelenő erkölcsi kérdésekről, valamint a szereplők magatartásáról, **KC** (1.2.2.2) **KC** (3.1.1.1) **KC** (2.2.3.1)

» előad egy drámai jelenetet a tárgyalt műből, **KC** (5.3.4.1)

» *kreatív írásművet hoz létre.* ^{KC} (1.3.4.1)

FOGALMAK

- antikvitás
- mítosz
- mitológia
- politeizmus
- trójai mondakör
- homéroszi eposzok
- Odüsszeia
- thébai mondakör
- görög színház
- dráma
- tragédia
- Antigoné
- ekloga
- óda

BIBLIA

CÉLOK

A diák:

K: legyen képes behatárolni a bibliai szövegek keletkezésének idejét;

K: ismerje meg a Biblia szerkezetét, valamint annak vallási, irodalmi és etikai jelentőségét;

KC (1.3.2.1)

K: elemezze és értelmezze a Jónás könyve című bibliai történetet, fejtse ki véleményét a műben megjelenített prófétai szerepvállalásról;

KC (1.2.2.2 | 3.1.1.1 | 2.2.3.1)

K: elemezze és értelmezze A tékozló fiú története című parabolát, fejtse ki véleményét a szereplők magatartásával kapcsolatban;

KC (2.1.1.1 | 1.2.2.2)

K: ismerje fel a Biblia hatását az európai irodalomra;

V: fejlessze a kreativitását, alkotói készségét.

KC (1.3.4.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» meg tudja határozni a bibliai szövegek keletkezésének idejét;

» ismeri a Biblia szerkezetét;

» meg tudja fogalmazni a Biblia vallási, irodalmi és etikai jelentőségét; **KC** (1.3.2.1)

» elemzi és értelmezi a Jónás könyve c. bibliai történetet, kifejtí véleményét a prófétai szerepvállalásról; **KC** (1.2.2.2)

» elemzi és értelmezi A tékozló fiú története c. parabolát, kifejtí véleményét a szereplők magatartásával kapcsolatban; **KC** (3.1.1.1)

» házi olvasmányként elolvas és bemutat egy szabadon választott bibliai történetet;

» előad egy dramatizált bibliai jelenetet; **KC** (5.3.4.1)

» kreatív írásművet hoz létre. **KC** (1.3.4.1)

FOGALMAK

◦ Biblia ◦ bibliai szövegek ◦ Ószövetség ◦ Újszövetség ◦ próféta ◦ parabola ◦ példázat ◦ evangélium

A KÖZÉPKOR IRODALMA

CÉLOK

A diák:

K: tudja behatárolni a korszakot, és ismerje meg főbb jellemzőit;

K: ismerje meg a középkor világképét, valamint az egyházi és a világi irodalom legfontosabb ismérveit;
KC (1.3.2.1)

K: az Isteni színjáték egy részlete (pl. Paolo és Francesca története) elemzése és értelmezése révén ismerkedjen meg a középkori emberek gondolkodásával és világfelfogásával, fejtse ki róla a véleményét;
KC (1.2.2.2 | 3.1.1.1 | 2.2.3.1)

K: ismerje meg a magyar irodalom kezdeteit, a magyar szórvány- és szövegemlékeket (A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd és könyörgés, Ómagyar Mária-siralom);

V: fejlessze a kreativitását, alkotói készségét.

KC (1.3.4.1 | 5.1.2.2 | 5.1.5.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» időben behatárolja a korszakot, ismeri főbb jellemzőit;

» ismeri a középkor világképét, az egyházi és világi irodalom legfontosabb ismérveit; **KC** (1.3.2.1)

» **bemutatja az Isteni színjáték egy részletét**, értelmezi középkori emberek gondolkodását és világfelfogását, és kifejti ezzel kapcsolatos véleményét; **KC** (1.2.2.2) **KC** (3.1.1.1) **KC** (2.2.3.1)

» ismeri a legfontosabb magyar nyelvemlékeket;

» előad egy tárgyalta szövegrészletet;

» kreatív írásművet hoz létre. **KC** (1.3.4.1)

FOGALMAK

- középkori irodalom
- egyházi és világi irodalom
- a magyar irodalom kezdetei
- nyelvemlékek
- szórványemlékek
- szövegemlékek

A RENESZÁNSZTÓL A FELVILÁGOSODÁSIG

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A témakör keretében a diák betekintést nyer a reneszánsz, a barokk, a klasszicizmus és a felvilágosodás korának irodalmaiba, megismerkedik néhány fontosabb szerzővel és irodalmi alkotásaikkal. Petrarca, Boccaccio és Shakespeare művei által közelebb kerül a reneszánsz ember gondolkodásához. A latinul alkotó Janus Pannonius, majd a magyarul író Balassi Bálint egy-egy verse révén ismerkedik a magyar reneszánsz irodalom kibontakozásával, Zrínyi Miklós eposzáinak megemlékezésével pedig a magyar barokk irodalmával találkozik.

A diák a francia klasszicista dráma kapcsán megismeri Molière egy ma is nagy aktualitással bíró művét. Az európai felvilágosodás néhány fontosabb képviselőjének és alkotásaik felvázolása után a magyar szerzőktől Csokonai Vitéz Mihály és Berzsenyi Dániel egy-egy költeményét ismeri meg. A témakör keretében a diák a nyelvújítás szerepével és eredményeivel is találkozik.

A diák a javasolt irodalmi műveket vagy azok részleteit olvassa, értelmezi, reagál rájuk, kifejezi a tárgyalt művekkel kapcsolatos benyomásait, elemzi, értelmezi a kulcsfontosságú kérdéseket. Az irodalmi alkotásokban megjelenített kérdésekkel és problémákkal kapcsolatban kifejti a véleményét, összeveti saját tapasztalataival, magatartásával és értékrendjével. Az olvasott művek, illetve részletek megismerése kapcsán fejlődik a diák ítéltőképesége, erkölcsi és esztétikai érzéke, valamint a kreativitása.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi két célcsoportban valósulnak meg:

- » A reneszánsz és barokk irodalma
- » A klasszicizmus és a felvilágosodás irodalma

A diák találkozik a tárgyalt korszakok fontosabb képviselőinek egy-egy műveivel. Petrarca és Boccaccio műveinek tárgyalása során betekintést nyer a reneszánsz lírába és epikába, Shakespeare drámája által a reneszánsz színház kialakulásába. Shakespeare Romeo és Júlia c. tragédiájának elemzése és értelmezése során a diák az erkölcsi ítéletalkotás képességét fejleszti. Balassi költeményében feltárja a reneszánsz jegyeket. Molière Tartuffe c. drámája különböző magatartásformákkal kapcsolatos állásfoglalásra kínál lehetőséget. Csokonai Vitéz Mihály és Berzsenyi Dániel egy-egy költeményének elemzésével ismerkedik a magyar felvilágosodás lírájával. A témakör a nyelvújítás megismerésével zárul.

A négyéves szakközépiskolai programokban a téma tárgyalása, valamint a célok megvalósítása teljes egészében kötelező.

A kétéves kiegészítő programban a témához kapcsolódó célok elérése ugyanúgy kötelező, azzal hogy a négyéves programhoz képest itt kevesebb mű tárgyalása javasolt, illetve a hároméves programban is szereplő műveket kevésbé részletesen kell tárgyalni, adott esetben nem szükséges újratárgyalni.

Jelen téma kapcsolódik a tantervben szereplő Irodalmi műnemek és műfajok, irodalmi művek adaptációi témához.

A RENESZÁNSZ ÉS A BAROKK IRODALMA

CÉLOK

A diák:

K: helyezze el időben a reneszánsz korszakát, ismerje meg legfontosabb ismérveit;

K: ismerje meg a reneszánsz irodalom főbb jellemzőit;

KC (1.3.2.1)

V: *Petrarca egyik szonettjével ismerkedve nyerjen bepillantást a reneszánsz lírába;*

K: Boccaccio egy novellájának elolvasása révén ismerkedjen a reneszánsz epikával, fejtse ki a véleményét az olvasottakról;

KC (1.2.2.2 | 3.1.1.1 | 2.2.3.1)

V: *Shakespeare Romeo és Júlia című művének részlete által ismerkedjen meg az angol reneszánsz színházzal, fejtse ki véleményét a részletben megjelenített kérdésről;*

K: Janus Pannonius és Balassi Bálint egy-egy versének megismerése kapcsán ismerje meg a korszak latin és magyar nyelvű líráját;

KC (1.3.2.1 | 3.1.1.1)

V: *Zrínyi Miklós Szigeti veszedelem című eposzának rövid ismertetésével kapjon betekintést a barokk irodalmába;*

V: *fejlessze a kritikai gondolkodását, a kreativitását és az alkotói készségét.*

KC (1.3.4.1 | 5.1.2.2)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» elhelyezi időben a korszakot, ismerteti a fontosabb jellemzőit;

» ismeri a reneszánsz irodalom alapvető jellemzőit; **KC** (1.3.2.1)

» képes tolmácsolni Petrarca szonettjének az üzenetét;

- » bemutatja Boccaccio Dekameron c. művének egyik novelláját, kifejti róla a véleményét; KC (1.2.2.2)
- » ismerteti az angol reneszánsz színházat;
- » bemutatja Shakespeare Romeo és Júlia c. drámájának részletét, kifejti véleményét a megjelenített kérdésről;
- » ismeri a reneszánszkori magyar irodalom kialakulását, legfontosabb képviselőit;
- » képes tolmácsolni Balassi Bálint Hogy Júliára talál... című versének üzenetét, felismeri a vers reneszánsz jegyeit; KC (3.1.1.1)
- » saját elképzelése szerint előad egy tárgyalt szövegrészletet;
- » kreatív írásművet hoz létre. KC (1.3.4.1)

FOGALMAK

- reneszánsz ◦ szonett ◦ novella ◦ angol reneszánsz dráma és színház ◦ magyar reneszánsz ◦ reneszánsz líra
- barokk ◦ barokk eposz

A KLASSZICIZMUS ÉS A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA

CÉLOK

A diák:

K: helyezze el időben a korszakot, ismerje legfontosabb jellemzőit;

K: Molière Tartuffe című drámája részleteinek olvasása kapcsán ismerje meg a komédia néhány műfaji jellemzőjét, fejtse ki véleményét a mű kulcsszereplőinek magatartásáról;

KC (1.2.2.2 | 3.1.1.1 | 2.2.3.1)

K: ismerje meg a felvilágosodás irodalmának főbb jellemzőjét, valamint említés szintjén az európai felvilágosodás néhány fontosabb képviselőjét és alkotásait;

K: ismerje meg a magyar felvilágosodás irodalmának legfontosabb ismérveit;

K: egy vers megismerése révén nyerjen bepillantást Csokonai Vitéz Mihály lírai munkásságába;

KC (1.3.2.1)

V: egy vers megismerése révén nyerjen bepillantást Berzsenyi Dániel lírájába;

V: ismerje meg a nyelvújítás lényegét és jelentőségét;

V: fejlessze a kritikai gondolkodását, a kreativitását és az alkotói készségét.

KC (1.3.4.1 | 2.2.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» elhelyezi időben a korszakot, ismerteti a fontosabb jellemzőit,

» **Molière Tartuffe c. drámájának részletei kapcsán** azonosítja komédia néhány jellemzőjét;

» **kifejti véleményét a mű kulcsszereplőinek magatartásáról;** **KC** (1.2.2.2) **KC** (3.1.1.1)

» **ismeri** a felvilágosodás főbb jellemzőit, valamint **az európai felvilágosodás néhány képviselőjét, fontosabb alkotásait;**

» ismeri a magyar felvilágosodás főbb ismérveit;

» **képes tolmácsolni Csokonai Vitéz Mihály vagy Berzsenyi Dániel versének üzenetét,**

» **érti a nyelvújítás lényegét és jelentőségét;**

» **előad egy tárgyaltszövegrészletet;**

» **kreatív írásművet hoz létre.** **KC** (1.3.4.1) **KC** (2.2.2.1)

FOGALMAK

◦ klasszicizmus ◦ francia klasszicista dráma ◦ komédia ◦ felvilágosodás ◦ nyelvújítás ◦ Kazinczy



A ROMANTIKÁTÓL A REALIZMUSIG

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A téma keretében a diák betekintést kap az európai, valamint a magyar romantika és realizmus irodalmába. A romantika az a stílusirányzat, amely a 18. század végén először az angol és a német irodalomban jelent meg, majd a 19. század során egész Európában elterjedt. Az irodalmi művekre jellemző, hogy az író/költő személye és érzelmi világa kerül a központba, míg a valóság megjelenítése háttérbe szorul. A realizmus a 19. században, a romantikával párhuzamosan jelentkezik. A romantikával ellentétben a realista alkotókat a valósághű ábrázolásmód, a társadalmi problémák hiteles bemutatása, a jellemek hű és aprólékos megformálása vezérli. A téma tárgyalása során a diák ismerkedik az európai és a magyar romantika néhány képviselőivel és műveikkel.

A diák a javasolt irodalmi műveket vagy azok részleteit olvassa, értelmezi, reagál rájuk, kifejezi a tárgyalt művekkel kapcsolatos benyomásait, elemzi, értelmezi a kulcsfontosságú kérdéseket. Az irodalmi alkotásokban megjelenített kérdésekkel és problémákkal kapcsolatban kifejti a véleményét, összeveti saját tapasztalataival, magatartásával és értékrendjével. Az olvasott művek, illetve részletek megismerése kapcsán fejlődik a diák ítélőképessége, erkölcsi és esztétikai érzéke, valamint a kreativitása.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi két célcsoportban valósulnak meg:

- » Az európai és a magyar romantika irodalma
- » A klasszikus modernség irodalma, az előmodernség magyar epikája

A diák találkozik a tárgyalt korszakok fontosabb képviselőivel és néhány alkotásukkal. Az európai romantika irodalmának tárgyalása során Puskin Anyegin c. művének részletei kapcsán ismerkedik a verses regény műfajával. A szövegrészletek elemzése és értelmezése során fejleszti az erkölcsi ítéletalkotás képességét. A magyar romantika tárgyalása során több magyar szerzőt, illetve azok néhány jelentősebb művét ismerheti meg. A klasszikus modernség irodalmának és az előmodernség magyar epikájának a tárgyalása teret biztosít néhány fontosabb mű megismerésére, a kijelölt művek/szövegrészletek elemzése pedig a különböző magatartásformákkal kapcsolatos véleménykifejtésre ad lehetőséget. A témakör a mikszáthi elbeszélésmód jellemzőinek a megismerésével zárul.

A négyéves szakközépiskolai programokban a téma tárgyalása, valamint a célok megvalósítása teljes egészében kötelező.

A kétéves kiegészítő programban a témához kapcsolódó célok elérése ugyanúgy kötelező, azzal hogy a négyéves programhoz képest itt kevesebb mű tárgyalása javasolt, illetve a hároméves programban is szereplő műveket kevésbé részletesen kell tárgyalni, adott esetben nem szükséges újratárgyalni.

Jelen téma kapcsolódik a tantervben szereplő Irodalmi műnemek és műfajok, irodalmi művek adaptációi témához.

AZ EURÓPAI ÉS A MAGYAR ROMANTIKA IRODALMA

CÉLOK

A diák:

K: helyezze el időben az európai romantika korszakát, ismerje meg irodalmának főbb sajátosságait;

K: részlet(ek) olvasása által ismerje meg A. S. Puskin Anyegin című verses regényét, tudja értelmezni és kifejezteni véleményét az olvasottakról;

KC (1.2.2.2 | 3.1.1.1 | 2.2.3.1)

V: *Katona József Bánk bán című művének rövid ismertetése révén ismerje meg a magyar romantika kialakulásának történelmi vonatkozásait;*

K: tudja értelmezni Kölcsey Ferenc és Vörösmarty Mihály alpműveit, a Himnuszt és a Szózatot;

K: Petőfi Sándor egy-egy versének megismerése révén kapjon bepillantást a költő forradalmi látomásköltészetébe és hitvesi lírájába;

K: egy Arany-ballada megismerése révén ismerkedjen meg Arany János balladaköltészetével;

KC (1.3.2.1 | 1.2.2.2)

V: *regényrészlet(ek) olvasása által ismerkedjen meg Jókai Mór írói stílusával;*

V: *fejlessze a kritikai gondolkodását, a kreativitását és az alkotói készségét.*

KC (1.3.4.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» időben elhelyezi a korszakot és röviden ismerteti az európai romantika irodalmának főbb sajátosságait;

» **Puskin Anyegin c. verses regényének részleteit elemezve** ismerteti a verses regény főbb műfaji jellemzőit, **bemutatja a felesleges ember típusát**, és kifejezi véleményét az olvasottakról; **KC** (1.2.2.2) **KC** (3.1.1.1)

» *röviden bemutatja a magyar romantika kialakulásának történelmi vonatkozásait és a reformkort;*

- » elemzi és értelmezi Kölcsey Ferenc Himnusz és/vagy Vörösmarty Mihály Szózat c. költeményét, összehasonlítja a két alpművet,;
- » képes tolmácsolni Petőfi Sándor egyik versét;
- » bemutatja Arany János egyik balladáját;
- » a megismert regényrészletből kiindulva röviden ismerteti Jókai Mór írói stílusát;
- » előad egy tárgyalt szövegrészletet;
- » kreatív írásművet hoz létre.  (1.3.4.1)

FOGALMAK

- romantika ◦ verses regény ◦ felesleges ember ◦ nemzeti himnusz ◦ közösségi óda ◦ forradalmi költészet
- hitvesi líra ◦ ballada

A KLASSZIKUS MODERNSÉG IRODALMA, AZ ELŐMODERNSÉG MAGYAR EPIKÁJA

CÉLOK

A diák:

K: helyezze el időben a korszakot, ismerje meg a realizmus (és a naturalizmus) irodalmának főbb sajátosságait;

V: *Stendhal vagy Balzac egyik regényének részleteit olvasva ismerkedjen a francia realizmussal, fejtse ki a véleményét az olvasottakról;*

K: Gogol A köpönyeg című elbeszélését olvasva ismerkedjen az orosz realizmussal, a kishivatalnok világával, fejtse ki véleményét a főszereplőről, valamint a groteszk szerepéről a műben;

KC (1.2.2.2 | 3.1.1.1)

V: *ismerje meg – részleteket olvasva – Dosztojevszkij Bűn és bűnhődés című regényét, ismertesse az üzenetét;*

K: ismerje meg Mikszáth Kálmán egyik elbeszélése révén a mikszáthi elbeszélés főbb jellemzőit;

K: fejlessze kritikai gondolkodását, kreativitását és alkotói készségét.

KC (1.3.4.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» időben elhelyezi a korszakot, ismeri a realizmus (és a naturalizmus) irodalmának legfontosabb jellemzőit és stílusjegyeit;

» a megismert regényrészlet alapján röviden ismerteti a francia realizmust, az olvasottakról kifejti a véleményét;

» bemutatja Gogol A köpönyeg című elbeszélését, kifejti véleményét a főszereplő kishivatalnok helyzetéről, valamint a groteszk szerepéről a műben; **KC** (1.2.2.2) **KC** (3.1.1.1)

» Dosztojevszkij Bűn és bűnhődés című regényének részletei alapján ismerteti a regény fő üzenetét;

» Mikszáth Kálmán egyik elbeszélése révén bemutatja a mikszáthi elbeszélés főbb jellemzőit;

» előad egy tárgyalt szövegrészletet;

» kreatív írásművet hoz létre. **KC** (1.3.4.1)

FOGALMAK

◦ realizmus ◦ naturalizmus ◦ karrierregény ◦ kishivatalnok ◦ groteszk ◦ mikszáthi elbeszélésmód

A 20. SZÁZAD VILÁGIRODALMA, A 20. SZÁZAD ELSŐ FELÉNEK MAGYAR IRODALMA

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A téma kapcsán a diák betekintést kap a 20. század világirodalmába, valamint a század első felének magyar irodalmába. A világirodalom kapcsán megismerkedik a korszak fontosabb képviselőivel és azok jelentősebb irodalmi alkotásaival. A téma a század első fele magyar irodalmánaktárgyalására helyezi a hangsúlyt, a 20. század elején megjelenő új magyar írói és költői nemzedékre, a nyugatosokra, akiknek műveiben a szimbolizmus, az impresszionizmus és az expresszionizmus stílusjegyei mutatkoznak meg. A témakör Ady Endre, Babits Mihály, Kosztolányi Dezső és Móricz Zsigmond alkotásaiból válogatva elsősorban a Nyugat első nemzedékének munkásságát ismerteti, és bepillantást kínál a Nyugat második nemzedékéhez tartozó József Attila költészetébe.

A diák a tárgyalásra javasolt lírai alkotásokat, vagy hosszabb terjedelmű epikai művek részleteit olvassa, értelmezi, kifejezi a benyomásait, elemzi, értelmezi a kulcsfontosságú kérdéseket. Az irodalmi alkotásokban felmerülő kérdésekkel és problémákkal kapcsolatban kifejti a véleményét, és összehasonlítja azokat napjaink emberének életével, magatartásformájával és értékrendjével. Az olvasott művek, illetve részletek megismerése kapcsán fejlődik a diák erkölcsi és esztétikai érzéke, a beszéd- és íráskészsége, ítélőképessége, a véleménykifejtés képessége, valamint kreativitása.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi két célcsoportban valósulnak meg:

- » A 20. század világirodalma
- » Klasszikus modernség a magyar irodalomban, a Nyugatosok

A diák találkozik a 20. századi világirodalom egy-egy lírai és epikai alkotásával. Franz Kafka Átváltozás című műve kapcsán megismeri az irónia, az abszurd és a groteszk szerepét az irodalomban, a mű elemzése és értelmezése során fejleszti az erkölcsi ítéletalkotás képességét. A diák Ady Endre, Babits Mihály és József Attila költeményeivel ismerkedik. Kosztolányi Dezső és Móricz Zsigmond egy-egy művének elemzése lehetőséget nyújt a különböző magatartásformákkal kapcsolatos véleménynyilvánításra.

A négyéves szakközépiskolai programokban a téma tárgyalása, valamint a célok megvalósítása teljes egészében kötelező.

A kétéves kiegészítő programban a témához kapcsolódó célok elérése ugyanúgy kötelező, azzal a kitétel, hogy a négyéves programhoz képest itt kevesebb mű tárgyalása javasolt, illetve a hároméves programban is szereplő műveket kevésbé részletesen kell tárgyalni, adott esetben nem szükséges újratárgyalni.

Jelen téma kapcsolódik a tantervben szereplő Irodalmi műnemek és műfajok, irodalmi művek adaptációi témához, valamint Az irodalmi műveltség kezdetei témához.

A 20. SZÁZAD VILÁGIRODALMA

CÉLOK

A diák:

K: ismerje meg a 20. század világirodalmát meghatározó tényezőket;

K: ismerkedjen meg a korszak jelentősebb világirodalmi alkotóival, és egy-egy lírai és epikai mű/szövegrészlet olvasásával kapjon bepillantást a 20. század lírájába és epikájába;

K: ismerje meg Franz Kafka *Az átváltozás* című művét, és értelmezze az irónia, az abszurd és a groteszk szerepét a műben;

KC (1.2.2.2 | 3.1.1.1 | 2.2.3.1)

V: *Bohumil Hrabal posztmodern regényének részlete olvasásával kapjon bepillantást a posztmodern prózairodalomba;*

KC (1.3.2.1)

V: *fejlessze a kritikai gondolkodását, a kreativitását és az alkotói készségét.*

KC (1.3.4.1 | 5.1.2.2)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri a 20. század világirodalmát meghatározó tényezőket;

» **bemutatja Franz Kafka *Az átváltozás* című művét**, és értelmezi az irónia, az abszurd és a groteszk szerepét a műben; **KC** (1.2.2.2) **KC** (3.1.1.1) **KC** (2.2.3.1)

» *Bohumil Hrabal *Sörgyári capriccio* c. regénye részletét bemutatva ismerteti a posztmodern prózairodalom főbb jegyeit;*

» *kreatív írásművet hoz létre.*

FOGALMAK

◦ elidegenedés ◦ groteszk ◦ posztmodern próza



KLASSZIKUS MODERNSÉG A MAGYAR IRODALOMBAN, A NYUGATOSOK

CÉLOK

A diák:

K: ismerje meg a 20. század első felének magyar irodalmát befolyásoló tényezőket;

K: ismerkedjen meg a Nyugat jelentőségével, a vonzaskörébe tartozó alkotók három nemzedékének fontosabb képviselőivel;

K: ismerje meg Ady Endre költészetének újszerűségét, szimbolista jegyeit;

KC (1.3.2.1)

K: egy-egy versének elemzésével és értelmezésével tárja fel Ady szerelmi lírájának jellemzőit;

K: ismerje meg Babits Mihály irodalmi munkásságát;

V: egy-egy vers olvasásával nyerjen betekintést Babits Mihály lírájába;

K: ismerje meg és tudja értelmezni Babits Mihály Jónás könyve című elbeszélő költeményét;

KC (1.3.2.1)

K: fedezze fel és értelmezze a költemény és a bibliai szöveg közti összefüggéseket;

K: ismerje meg Kosztolányi Dezső irodalmi munkásságát;

V: egy-egy vers olvasásával nyerjen betekintést Kosztolányi Dezső lírájába;

K: Kosztolányi Dezső Édes Anna című regényének részleteit olvasva vizsgálja meg a műben szereplő társadalmi és lélektani kérdéseket, jellemezze a fontosabb szereplőket, vizsgálja meg viselkedésüket, és fejtse ki véleményét a megjelenített erkölcsi kérdésekről;

KC (1.2.2.2 | 3.1.1.1 | 2.2.3.1)

K: egy regényrészlet olvasása révén ismerje meg Móricz Zsigmond elbeszélésmódjának sajátosságait és parasztbrázolásának lényegét;

KC (1.3.2.1)

K: egy-egy vers olvasásával és elemzésével ismerkedjen József Attila költészetének sajátosságaival;

KC (1.3.2.1)

V: fejlessze a kritikai gondolkodását, a kreativitását és az alkotói készségét.

KC (1.3.4.1 | 5.1.2.2)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri a 20. század első felének magyar irodalmát befolyásoló tényezőket;

- » ismeri a Nyugat jelentőségét a 20. századi magyar irodalomban;
- » ismerteti a Nyugat három nemzedékének fontosabb alkotóit;
- » az iskolában tárgyalt Ady versben felismeri és tudja értelmezni a szimbolista jegyeket; KC (1.3.2.1)
- » összehasonlítja a Léda- és a Csinszka-verseket, felismeri a különbségeket;
- » Babits elbeszélő költeménye révén képes értelmezni a költő prófétai szerepvállalásának kérdését,
- » megkeresi a babitsi mű és a bibliai szöveg közti párhuzamokat és különbségeket;
- » felismeri a Kosztolányi-regényben megjelenített társadalmi és lélektani kérdéseket;
- » jellemzi Kosztolányi regényének fontosabb szereplőit, tudja értelmezni viselkedésüket, kifejti véleményét a megjelenített kérdésekről; KC (1.2.2.2) KC (3.1.1.1) KC (2.2.3.1)
- » a megismert szövegrészlet révén ismerteti Móricz elbeszélésmódjának sajátosságait, parasztábrázolásának lényegét;
- » tudja tolmácsolni az iskolában tárgyalt József Attila versek lényegét;
- » előad egy tárgyalt szövegrészletet;
- » kreatív írásművet hoz létre.

FOGALMAK

◦ klasszikus modernség ◦ Nyugat ◦ naturalizmus ◦ a nyugatosok ◦ szimbólum ◦ Léda-versek ◦ Csinszka - versek ◦ bibliai szöveghagyomány ◦ társadalmi és lélektani regény ◦ naturalizmus



AZ ÚJABB KORI, A POSZTMODERN ÉS A KORTÁRS MAGYAR IRODALOM

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A téma kapcsán a diák bepillantást nyer a 20. század második felének magyar irodalmába, amely a második világháború utáni magyar irodalommal indult, és napjainkig tart, azaz a 21. századba nyúlik.

A diák megismeri a második világháború utáni időszak, a századközép, valamint a századvég irodalmát, valamint a legújabb, jelenkori kortárs szerzőket és néhány jelentősebb alkotásukat.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A téma céljai az alábbi két célcsoportban valósulnak meg:

- » Az újabb kori és a posztmodern magyar irodalom
- » A kortárs magyar irodalom

A diák megismerkedik a tárgyalt újabb kori és a posztmodern magyar irodalom fontosabb képviselőinek műveivel. Radnóti versei révén megismeri költészetének legfontosabb motívumait, a modern ekloga formai és tartalmi jegyeit. Kertész Imre Sorstalanság c. művének tárgyalása során betekintést kap a holokauszt-irodalomba. Déry Tibor Szerelem c. műve elemzése és értelmezése során a műben megjelenített értékrend megismerésével fejleszti az erkölcsi ítéletalkotás képességét. Örkény István Tóték c. drámájában találkozik a groteszk jegyeivel. A századközép magyar lírájának megismerése által ismerkedik a korszak költészetével. Márai Sándor és/vagy Szabó Magda egy-egy regényének elemzése betekintést nyújt a korszak prózairodalmába, valamint egy-egy mű megismerése révén a posztmodern irodalomba. A téma a jelenkori, kortárs irodalom tárgyalásával zárul. A diák megismerkedik a magyar kortárs irodalom főbb jegyeivel, valamint megismer egy magyar kortárs irodalmi alkotást.

A négyéves szakközépiskolai programokban a téma tárgyalása, valamint a célok megvalósítása teljes egészében kötelező.

A kétéves kiegészítő programban a témához kapcsolódó célok elérése ugyanúgy kötelező, azzal a kitétellel, hogy a négyéves programhoz képest itt kevesebb mű tárgyalása javasolt, illetve a hároméves programban is szereplő műveket kevésbé részletesen kell tárgyalni, adott esetben nem szükséges újratárgyalni.

Jelen téma kapcsolódik a tantervben szereplő Irodalmi művek és adaptációik témához, valamint a Régi korok irodalma témában az Antik irodalom célcsoportához is.

AZ ÚJABB KORI ÉS A POSZTMODERN MAGYAR IRODALOM

CÉLOK

A diák:

K: ismerje meg a 2. világháború utáni magyar irodalmat;

K: ismerje meg Radnóti Miklós költészetének főbb jegyeit, valamint tudja értelmezni egyik eklogáját;

K: Kertész Imre Sorstalanság című regényének részletei kapcsán ismerkedjen meg a holokausztirodalmmal, ismerje fel az önéletrajziség és a fikció keveredését a regényben, fejtse ki véleményét az olvasottakról;

KC (1.2.2.2 | 3.1.1.1 | 2.2.3.1)

V: Déry Tibor Szerelem című művének részlete kapcsán kifejtje véleményét a humanisztikus értékekkel kapcsolatban;

K: Örkény István Tóték című művének részletei kapcsán ismerje fel a valószerű és az abszurd keveredését, valamint a groteszk szerepét az irodalmi műben, fejtse ki véleményét a megjelenített kérdésekről;

KC (1.2.2.2 | 3.1.1.1 | 2.2.3.1)

V: egy vers megismerésével ismerje meg a századközép költészetének főbb jellemzőit;

K: Szabó Magda vagy Márai Sándor regényének részlete, vagy valamely más prózai mű (részlete) alapján ismerje meg a századközép prózairodalmát;

KC (1.3.2.1)

V: egy posztmodern prózai szöveg/szövegrészlet olvasása és elemzése által ismerje meg a posztmodern irodalom főbb stílusjegyeit;

KC (1.3.2.1)

V: fejlessze a kritikai gondolkodását, a kreativitását és az alkotói készségét.

KC (1.3.4.1 | 2.2.2.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri Radnóti költészetének főbb sajátosságait;

» ismeri és tudja értelmezni Radnóti egyik eklogáját;

» **ismerteti Kertész Imre Sorstalanság című regényét**, felismeri az önéletrajziség és a fikció keveredését a műben, és kifejtje véleményét az olvasottakról; **KC** (1.2.2.2) **KC** (3.1.1.1)

» *Déry Tibor Szerelem című műve kapcsán kifejtje véleményét a műben megjelenő humanisztikus értékekkel kapcsolatban;*

- » Örkény István Tóték című drámájában felismeri a valószerű és az abszurd keveredését, a groteszk elemeket, és kifejti véleményét a műben megjelenített kérdésekről; ^{KC} (2.2.3.1)
- » Nagy László vagy Nemes Nagy Ágnes egy-egy versét elemezve felismeri a századközép költészetének főbb jellemzőit;
- » bemutatja Szabó Magda vagy Márai Sándor egyik regényének részletét, illetve valamely más prózai mű részletét;
- » ismerteti a posztmodern irodalom főbb stílusjegyeit;
- » kreatív írásművet hoz létre.

FOGALMAK

- holokausztirodalom ◦ önéletrajziság és fikció ◦ humanisztikus értékek ◦ valószerű és abszurd keveredése
- groteszk ◦ ekloga

A KORTÁRS MAGYAR IRODALOM

CÉLOK

A diák:

V: ismerje meg a kortárs magyar irodalmat befolyásoló tényezőket;

K: egy-egy kortárs prózai, lírai és/vagy drámai mű részletének olvasásával és elemzésével megismeri a magyar kortárs irodalom főbb jegyeit;

KC (1.3.2.1)

K: fejlessze a kritikai gondolkodását, a kreativitását és az alkotói készségét.

KC (1.3.4.1 | 2.2.1.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri a magyar kortárs irodalom főbb jellemzőjét, néhány fontosabb képviselőjét; **KC** (1.3.2.1)

» bemutat egy kortárs irodalmi alkotást;

» *kreatív írásművet hoz létre.* **KC** (1.3.4.1)

FOGALMAK

◦ kortárs magyar irodalom ◦ kortárs próza ◦ kortárs líra ◦ kortárs dráma

A HATÁRON TÚLI MAGYAR IRODALOM

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

Egy határon túli közösségben élő diák számára fontos, hogy megismerkedjen mind a saját szűkebb környezete, mind a többi határon túli magyar közösség irodalmi hagyományaival. A téma ezt a célt szolgálja, és bepillantást nyújt a határon túli magyar irodalmakba.

Fontos, hogy a diák a határon túli irodalmakra mint az egyetemes magyar irodalom meghatározó szegmensére tekintsen.

A TÉMA KIEGÉSZÍTŐ MAGYARÁZATA

A határon túli magyar irodalom tárgyalása során nagyobb hangsúlyt kap a muravidéki irodalom megismerése.

A HATÁRON TÚLI MAGYAR IRODALOM

CÉLOK

A diák:

V: *nyerjen bepillantást a határon túli magyar közösségek irodalmi hagyományaiba;*

V: *ismerjen meg néhány fontosabb határon túli szerzőt, illetve irodalmi alkotást;*

K: *ismerjen meg néhány muravidéki magyar szerzőt és irodalmi alkotásaikat;*

KC (1.3.2.1)

K: *fejlessze a kritikai gondolkodását, a kreativitását és az alkotói készségét.*

KC (1.3.4.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» *rendelkezik némi tájékozottsággal a határon túli magyar közösségek irodalmi hagyományait illetően;*

» ismer néhány fontosabbnak számító határon túli szerzőt, illetve irodalmi alkotást;

» ismer néhány muravidéki magyar szerzőt és irodalmi alkotásaikat; ^{KC} (1.3.2.1)

» kreatív írásművet hoz létre. ^{KC} (1.3.4.1)

FOGALMAK

◦ határon túli irodalom ◦ muravidéki magyar irodalom ◦ kisebbségi lét ◦ nemzeti identitás



GYERMEKIRODALOM

KÖTELEZŐ

A TÉMA LEÍRÁSA

A téma keretében a diák megismeri a gyermekirodalom szerepét, legfontosabb műfajait, az anyanyelvi kompetencia fejlesztésére gyakorolt hatását,

A választható téma tárgyalása a négyéves szakközépiskolai program óvodai nevelés irányán tanulók számára javasolt.

MESÉK, VERSEK, MONDÓKÁK AZ ÓVODÁBAN

CÉLOK

A diák:

K: ismerje meg a gyermekirodalom szerepét, legfontosabb műfajainak (mese, vers, mondóka stb.) műfaji jellemzőit;

KC (1.3.2.1)

K: ismerje fel az olvasott művek alapvető tartalmi és művészi sajátosságait, az anyanyelvi kompetencia fejlesztésére gyakorolt hatását;

KC (1.3.2.1)

K: magyar gyermekversek, mondókák és gyermekmesék olvasásával nyerjen betekintést a magyar gyermekirodalomba;

K: ismerkedjen meg a Muravidéken (is) ismert gyermekversekkel, mondókákkal és gyermekmesékkal;

K: tanuljon meg elmesélni egy szabadon választott magyar gyermekmesét, és tanuljon meg egy szabadon választott gyermekverset és/vagy mondókát;

KC (1.3.4.1)

K: fejlessze a kreativitását, alkotói készségét.

KC (1.3.4.1)

KÖVETELMÉNYEK

A diák:

» ismeri a magyar gyermekirodalom fontosabb képviselőit és reprezentatív alkotásait (magyar gyermekmeséket, verseket és mondókákat);



- » ismer egy-egy Muravidéken (is) ismert gyermekverset, mondókát és gyermekmesét; ^{KC} (1.3.2.1)
- » elmesél egy szabadon választott magyar gyermekmesét;
- » felmond egy szabadon választott magyar gyermekverset, illetve mondókát;
- » bemutat egy dramatikus játékszöveget, dramatizált népszokást, dramatizált mesét; ^{KC} (5.3.4.1)
- » saját mesét, verset, mondókát ír. ^{KC} (1.3.4.1)

FOGALMAK

- gyermekirodalom
- gyermekmese
- gyermekvers
- mondóka

FORRÁS- ÉS IRODALOMJEGYZÉK FEJEZETENKÉNT

A NYELVEK VILÁGA

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

AZ EMBER ÉS A NYELV(EK)

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

A NYELVVÁLTOZATOK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

A NYELVROKONSÁG ÉS A MAGYAR NYELV TÖRTÉNETE

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

KOMMUNIKÁCIÓ

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

KOMMUNIKÁCIÓ, TÖMEGKOMMUNIKÁCIÓ

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

A DIGITÁLIS KOMMUNIKÁCIÓ

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

A SZÖVEG, SZÖVEGTÍPUSOK ÉS SZÖVEGFAJTÁK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

SZÖVEGTANI ISMERETEK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

SZÖVEGTÍPUSOK ÉS SZÖVEGFAJTÁK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

KÖZNAPI ÉS KÖZÉLETI SZÖVEGEK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

FÓKUSZBAN A MUNKA VILÁGÁHOZ ÉS A SZAKTERÜLETHEZ KAPCSOLÓDÓ SZÖVEGEK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

A HIVATALOS ÜGYINTÉZÉSBN ÉS A MUNKA VILÁGÁBAN HASZNÁLT SZÖVEGTÍPUSOK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

NYELVTANI ISMERETEK A GYAKORLATBAN

László, H., Pisnjak, M. (2012) Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

HANGTANI ÉS ALAKTANI ISMERETEK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

JELENTÉSTANI ÉS SZÓFAJTANI ISMERETEK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

MONDATTANI ISMERETEK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

HELYESÍRÁS ÉS HELYESEJTÉS A GYAKORLATBAN

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

HELYESÍRÁSI ISMERETEK

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Písnjak, M., Rudaš, J.)

KÖNYVTÁR- ÉS INTERNETHASZNÁLAT

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Písnjak, M., Rudaš, J.)

KÖNYVTÁRHASZNÁLAT

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Písnjak, M., Rudaš, J.)

INTERNETHASZNÁLAT

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Písnjak, M., Rudaš, J.)

FÓKUSZBAN AZ OLVASÁS

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Písnjak, M., Rudaš, J.)

IFJÚSÁGI REGÉNYEK

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Písnjak, M., Rudaš, J.)

BÚNŰGYI REGÉNYEK

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

TÖRTÉNELMI, SCI-FI ÉS FANTASY REGÉNYEK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

IRODALMI MŰNEMEK ÉS MŰFAJOK, IRODALMI MŰVEK ADAPTÁCIÓI

László, H., Pisnjak, M. (2012) Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

AZ IRODALMI MŰVEK VILÁGA, MŰNEMEK ÉS MŰFAJOK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

IRODALMI SZÖVEG(RÉSZLET)EKKEK VALÓ ISMERKEDÉS

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

IRODALMI SZÖVEGEK ADAPTÁCIÓI (SZÍNHÁZ, FILM, ZENE)

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

AZ IRODALMI MŰVELTSÉG KEZDETEI

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

ANTIK IRODALOM

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Písnjak, M., Rudaš, J.)

BIBLIA

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Písnjak, M., Rudaš, J.)

A KÖZÉPKOR IRODALMA

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Písnjak, M., Rudaš, J.)

A RENESZÁNSZTÓL A FELVILÁGOSODÁSIG

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Písnjak, M., Rudaš, J.)

A RENESZÁNSZ ÉS A BAROKK IRODALMA

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Písnjak, M., Rudaš, J.)

A KLASSZICIZMUS ÉS A FELVILÁGOSODÁS IRODALMA

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Písnjak, M., Rudaš, J.)

A ROMANTIKÁTÓL A REALIZMUSIG

László, H., Písnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

AZ EURÓPAI ÉS A MAGYAR ROMANTIKA IRODALMA

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

A KLASSZIKUS MODERNSÉG IRODALMA, AZ ELŐMODERNSÉG MAGYAR EPIKÁJA

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

A 20. SZÁZAD VILÁGIRODALMA, A 20. SZÁZAD ELSŐ FELÉNEK MAGYAR IRODALMA

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

A 20. SZÁZAD VILÁGIRODALMA

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

KLASSZIKUS MODERNSÉG A MAGYAR IRODALOMBAN, A NYUGATOSOK

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

AZ ÚJABB KORI, A POSZTMODERN ÉS A KORTÁRS MAGYAR IRODALOM

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

AZ ÚJABB KORI ÉS A POSZTMODERN MAGYAR IRODALOM

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

A KORTÁRS MAGYAR IRODALOM

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

A HATÁRON TÚLI MAGYAR IRODALOM

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

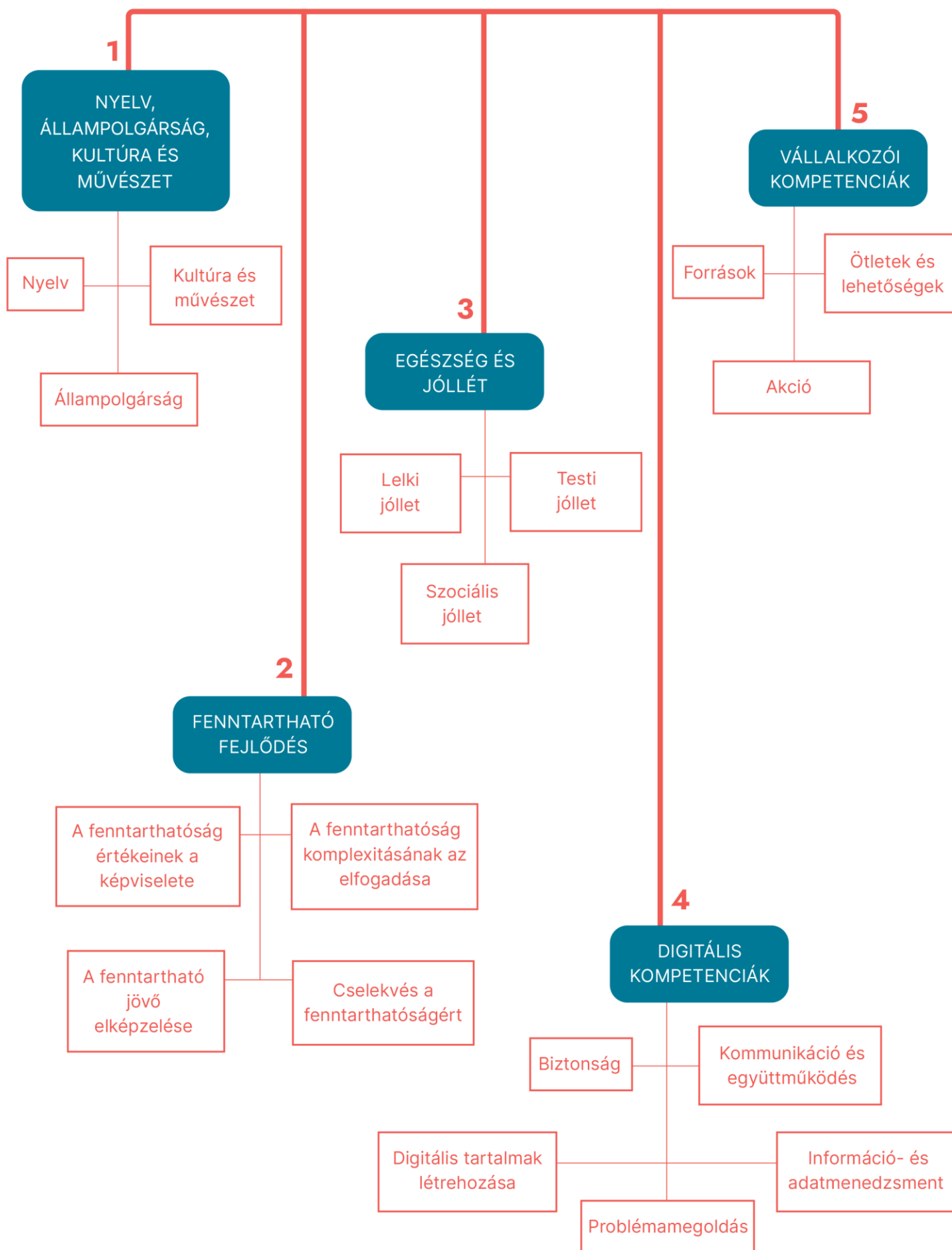
A HATÁRON TÚLI MAGYAR IRODALOM

László, H., Pisnjak, M. (2012). Magyar nyelv mint anyanyelv tanterv. Szakközépiskola. Szakiskolát kiegészítő szakközépiskolai program. ZRSŠ, Ljubljana <https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/nxqebbc>

Učni načrt Madžarščina kot materinščina. Dvojezična (slovenska-madžarska) gimnazija./ Magyar mint anyanyelv tanterv. Gimnázium. (2025)(gradivo v pripravi avtorjev: Gaál P., Horvat, L. Pisnjak, M., Rudaš, J.)

MELLÉKLETEK

A KÖZÖS CÉLOK TERÜLETEINEK KULCSCELJAI



1 /// NYELV, ÁLLAMPOLGÁRSÁG, KULTÚRA ÉS MŰVÉSZET



KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 NYELV

1.1.1 Szakszövegek	1.1.1.1 Fejlessze a különböző szövegtípusokban (dolgozat, poszter, összefoglaló, leírás, beszélgetés stb.) való kifejezőkészségét az egyes tantárgyaknál.
1.1.2 Szaknyelv	1.1.2.1 Legyen tisztában azzal, hogy az egyes tantárgy tartalmának az elsajátítása egyben a tantárgy szaknyelvi terminológiájának az elsajátítását is jelenti, azaz a nyelv tanulását a fogalmak és a logikai összefüggések szintjén. 1.1.2.2 Fejezze ki magát a tantárgy megfelelő terminológiájának a használatával, ügyelve a szaknyelvhasználat megfelelő szóbeli és írásbeli szintjére.
1.1.3 A nyelv mint rendszer univerzális leírása	1.1.3.1 Minden tantárgynál legyen tisztában a nyelvek közötti hasonlóságokkal és különbségekkel, ezt vegye figyelembe az idegen nyelvű anyagok, a fordítóprogramok, a nagy nyelvi modellek, az automatikusan lefordított weboldalak stb. használatakor is. 1.1.3.2 Fogja fel, hogy a különböző nyelveket hasonló módon írhatjuk le; ezért a tanítási nyelvi órákon szerzett ismereteket alkalmazza az idegennyelv-oktatásban, és fordítva: legyen képes összehasonlítani a tanult nyelveket, és azonosítani a köztük lévő hasonlóságokat és különbségeket.
1.1.4 Az olvasás fontosságának a tudatosítása	1.1.4.1 Minden tantárgynál rendszeresen olvasson, változatos olvasmányokat válasszon, azokat értse meg, alaposan elemezze, és kritikusan értékelje.
1.1.5 A nyelv és az erőszakmentes kommunikáció	1.1.5.1 A kommunikációs készségeit erőszakmentes kommunikációban fejlessze.

1.2 ÁLLAMPOLGÁRSÁG

1.2.1 Az emberi jogoknak és kötelességeknek az állampolgári etika alapvető értékeként és alapjaként való ismerete és elfogadása	1.2.1.1 Az emberi jogokat közös európai és alkotmányosan meghatározott értéként és etikai keretként ismerje fel, értse meg és fogadja el. 1.2.1.2 Fogja fel, hogy az emberi jogok egyetemesek és feltétel nélküliek, továbbá azt, hogy a szabadság és az egyenlőség értékeit érvényesítik. 1.2.1.3 Fogja fel és fogadja el, hogy a jogok létezésének feltétele, hogy tiszteletben tartsuk mások egyenlő jogainak az egyéni kötelezettségét. 1.2.1.4 Fogja fel és fogadja el, hogy mások egyenlő jogai tiszteletben tartásának a kötelessége önmagában véve kötelesség (nem csupán egyéni érdekből származó jog). 1.2.1.5 Az emberi jogokat és kötelességeket úgy értelmezze és fogadja el, mint az emberi méltóság, a méltányosság, az igazság, a törvényesség, a tulajdon, a megkülönböztetésmentesség és a tolerancia tiszteletben tartásának az értékein alapuló valamennyi állampolgár számára közös alapvető etikai (erkölcsi) normát.
1.2.2 Etikai reflexió	1.2.2.1 Ismerje fel, hogy vannak olyan erkölcsi kérdések, amelyekre nincsenek előre adott, mindenki által elfogadott válaszok. 1.2.2.2 Fejlessze az erkölcsi kérdések iránti érzékenységet, a másokkal való gondolkodás képességét azokról.
1.2.3 Együttműködés másokkal a közösségben és a közösségért	1.2.3.1 Működjön együtt másokkal a közös cél érdekében, tegyen és valósítson meg olyan javaslatokat, amelyek minőségi változást hoznak a közösségekben. 1.2.3.2 Saját tevékenykedése során tudatosítsa a demokratikus közösségről való gondoskodás fontosságát, valamint a közösséghez való tartozás jelentőségét saját és mások jóléte érdekében.
1.2.4 Aktív állampolgárság és politikai szerepvállalás	1.2.4.1 A politikának a kihívások közös kezelésében, jólétünk biztosításában, a kompromisszumkeresésben és a konfliktuskezelésben betöltött pozitív jelentőségét felismerve, ismerje meg a demokratikus politikai szerepvállalás különböző formáit, és kapcsolódjon be az emberek életét befolyásoló politikai folyamatokba.
1.2.5 A kritikus gondolkodáshoz, az aktív állampolgársághoz szükséges tudás	1.2.5.1 Az egyes tantárgyaknál szerzett tudását alkalmazva váljék kritikus és aktív állampolgárrá.

1.3 KULTÚRA ÉS MŰVÉSZET

1.3.1 A kultúra és a művészet befogadása, megélése és értékelése	1.3.1.1 Ösztönösen vagy tudatosan (egyéni és csoportosan) teremtsen kapcsolatot a kultúrával, a művészettel, a művészi élménnyel és az alkotás folyamatával, felismerve ennél saját megélését, beleélve magát mások tapasztalataiba.
1.3.2 Ismerkedés a kultúrával és a művészettel	1.3.2.1 Ismerkedjen a kultúrával és a művészettel, a művészeti műfajokkal és kifejezőeszközökkel történelmi és kulturális kontextusban.
1.3.3 Önkifejezés a művészetben és a művészetben keresztül	1.3.3.1 Legyen érdeklődő, kutassa az anyagokat és a művészi nyelveket, fejezze ki magát azok segítségével, fejlessze képzelőerejét, mélyítse el és bővítsen ismereteket, nem művészeti területeken is.
1.3.4 Az alkotói folyamat, valamint a kulturális és művészeti eredmények élvezete	1.3.4.1 Lelje örömet az alkotási folyamatban, tudjon örülni saját és mások eredményeinek. 1.3.4.2 Biztonságos, nyitott és támogató tanulási környezetben szabadon fejezze ki kívánságait, valósítsa meg kreatív ötleteit.
1.3.5 Megélem a kultúrát és a művészetet	1.3.5.1 Ápolja értéként a kultúrát és a művészeteket, mind az otthoni, mind az iskolai környezetben, járuljon hozzá az iskola kulturális központként való fejlődéséhez, a kulturális és társadalmi környezetbe való integrációjához.

2 /// FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS



KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 A FENNTARTHATÓSÁG ÉRTÉKEINEK A KÉPVISELETE

2.1.1 A fenntarthatóság értékelése	2.1.1.1 Kritikusan értékelje saját és a társadalom értékeinek a fenntarthatósághoz való viszonyát, jelenlegi képességeire és társadalmi helyzetére való tekintettel.
2.1.2 A méltányosság támogatása	2.1.2.1 Tevékenkedése során tartsa tiszteltben a méltányosságot, az egyenlőség és az együttérzés etikai elveit.
2.1.3 A természet népszerűsítése	2.1.3.1 A természeti rendszerekhez való felelős hozzáállását alapozza azok összetettségének, valamint a természeti és társadalmi rendszerek kapcsolatainak a megértésére.

2.2 A FENNTARTHATÓSÁG KOMPLEXITÁSÁNAK AZ ELFOGADÁSA

2.2.1 Rendszerszintű gondolkodás	2.2.1.1 A kiválasztott problémát holisztikusan közelítse meg, figyelembe véve a környezeti, gazdasági és társadalmi szempontok összefüggéseit. 2.2.1.2 Ítéltse meg az egyén és a társadalmi csoportok társadalombeli működésének, valamint a társadalom helyi, regionális, nemzeti és globális szintű működésének a rövid és hosszú távú hatásait.
2.2.2 Kritikai gondolkodás	2.2.2.1 A természeti környezet, az élőlények, valamint a társadalom szempontjából kritikusan ítélje meg a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos információkat, nézeteket és igényeket, figyelembe véve a személyes, társadalmi és kulturális háttér eredményezte különböző nézőpontokat.
2.2.3 A probléma megfogalmazása	2.2.3.1 A probléma megfogalmazásakor vegye figyelembe a probléma jellemzőit (egyértelműség, meghatározottság szempontjából) és a megoldás jellemzőit (meghatározottság, rendszerszintűség szempontjából), valamint a résztvevők bevonását.

2.3 A FENNTARTHATÓ JÖVŐ ELKÉPZELÉSE

2.3.1 Műveltség a jövőért	2.3.1.1 Ismeretei, a tudományos megállapítások és a fenntarthatósági értékek alapján értse meg és értékelje a lehetséges, valószínűsíthető és elvárt fenntartható jövőképeket (forgatókönyveket). 2.3.1.2 Értékelje az elvárt fenntartható jövő eléréséhez szükséges intézkedéseket.
2.3.2 Rugalmasság	2.3.2.1 A fenntartható jövőre törekedve vállaljon kockázatokat, a bizonytalanságok ellenére is tudjon alkalmazkodni, cselekvései során hozzon fenntartható döntéseket.
2.3.3 Kutatói szemléletmód	2.3.3.1 Komplex fenntarthatósági problémák tervezése és megoldása során alkalmazza és integrálja a különböző tudományágak ismereteit és módszereit, javasoljon kreatív és innovatív ötleteket és megoldásokat.

2.4 CSELEKVÉS A FENNTARTHATÓSÁGÉRT

2.4.1 Politikai kötelezettségvállalás	2.4.1.1 A demokratikus elveket figyelembe véve kritikusan értékelje a politikákat a fenntarthatóság szempontjából, és vegyen részt a fenntartható politikák és gyakorlatok kialakításában helyi, regionális, nemzeti és globális szinten.
2.4.2 Kollektív intézkedés	2.4.2.1 A fenntarthatóság érdekében tett erőfeszítései és intézkedései során vegye figyelembe a demokratikus elveket, aktívan és elkötelezetten (konstruktívan) működjön együtt másokkal.
2.2.3 Egyéni kezdeményezés	2.4.3.1 Legyen tisztában saját lehetőségeivel és felelősségével a fenntartható cselekvés és fellépés terén, egyéni, kollektív és politikai szinten.



3.1 LELKI JÓLLÉT

3.1.1 Öntudatosság	3.1.1.1 Érzékelje és ismerje fel saját megéléseit (érzések, érzelmek, gondolatok, értékek, szükségletek, vágyak) és saját viselkedését. 3.1.1.2 Tapasztalatai révén értse meg saját megélése szempontjainak (érzések, érzelmek, gondolatok, értékek, szükségletek, vágyak) az összefüggéseit különleges helyzetekben (pl. amikor sikert vagy kudarcot él át a tanulásban és a szociális kapcsolatokban).
3.1.2 Önirányítás	3.1.2.1 Legyen képes irányítani/kezelti saját észlelését és viselkedését (pl. stresszes tanulási és szociális helyzetekben). 3.1.2.2 Fejlessze az önbizalmát és az önbecsülését. 3.1.2.3 Hatékonyan kezelje a bizonytalanságot és a komplexitást. 3.1.2.4 Hatékonyan kezelje és szervezze meg a tanulási időt és a szabadidőt.
3.1.3 Célok kitűzése	3.1.3.1 Azonosítsa saját érdeklődési körét, tulajdonságait, erősségeit és gyengéit, ennek megfelelően tervezze meg rövid és hosszú távú (szellemi, fizikai, szociális és tanulási) céljait. 3.1.3.2 Kövesse nyomon a tervezett célok elérését és változását. 3.1.3.3 Fejlessze az elkötelezettségnek és a kitartásnak, valamint a jutalmazás késleltetésének a képességét.
3.1.4 Rugalmas gondolkodásmód	3.1.4.1 Fejlessze személyes rugalmasságát, a fejlesztő gondolkodásmódot, a kíváncsiságot, az optimizmust és a kreativitást. 3.1.4.2 Hatékonyan kezelje a proaktív gondolkodásmódot igénylő problémaszituációkat.
3.1.5 Felelősség és autonómia	3.1.5.1 Erősítse a felelősségtudatát és az autonómiát, óvja meg a személyes integritását.

3.2 TESTI JÓLLÉT

3.2.1 Mozgás és ülés	3.2.1.1 Fogja fel a napi testmozgás fontosságát az egészség és a jó közérzet szolgálatában. 3.2.1.2 Erősítse a mozgás iránti pozitív hozzáállását. 3.2.1.3 Végezzen különböző mozgástevékenységeket, stresszoldóként is a megterhelő mindennapokban. 3.2.1.4 Ismerje a hosszan tartó ülés káros hatásait, alakítson ki szokásokat az ülés megszakítására és csökkentésére.
3.2.2 Étrend és táplálkozás	3.2.2.1 Értse meg a kiegyensúlyozott étrend fontosságát. 3.2.2.2 Egészséges táplálkozási szokásokat alakítson ki. 3.2.2.3 Pozitív hozzáállást alakítson ki az élelmiszerek és az étkezés iránt.
3.2.3 Kikapcsolódás és pihenés	3.2.3.1 Fogja fel a szellemi vagy fizikai megterhelést követő pihenés és kikapcsolódás fontosságát. 3.2.3.2 Sajátítsa el különböző relaxációs technikákat, és használja azokat, amelyek a legjobban működnek az esetében. 3.2.3.3 Fogja fel a megfelelő alvási szokások fontosságát a hatékony fizikai és szellemi működés, valamint viselkedés szempontjából.
3.2.4 Biztonság	3.2.4.1 Ismerjen meg különböző, az egészségmegőrzést szolgáló védőintézkedéseket. 3.2.4.2 Biztonságosan és felelősségteljesen járjon el, ügyelve saját és mások egészségének megőrzésére.
3.2.5 A függőség különböző formáinak a megelőzése	3.2.5.1 Szerezzen ismereteket a függőség formáiról és fokozatairól, valamint arról, hogyan lehet azokat az egészséges életmód segítségével elkerülni vagy megelőzni.

3.3 SZOCIÁLIS JÓLLÉT

3.3.1 Társadalmi és sokszínűségi tudatosság	3.3.1.1 Tudatosítsa saját észlelését és viselkedését a másokkal való kapcsolatokban. 3.3.1.2 Ismerje és ismerje fel a sokféleséget mind a közvetlen (osztály, társak, család), mind a tágabb (iskola, helyi közösség, társadalom) környezetében.
3.3.2 Kommunikációs készségek	3.3.2.1 Fejlessze az aktív hallgatást, az asszertív kommunikációt, a mások iránti érdeklődést és a másokkal való törődés kifejezésének a képességét.
3.3.3 Együttműködés és konfliktusmegoldás	3.3.3.1 Erősítse az együttműködési képességét, valamint a tiszteletteljes és asszertív kommunikáción, az egyenlőségen alapuló minőségi kapcsolatok kialakításának és fenntartásának képességét az osztályban, a családban, az iskolában és a tágabb közösségben. 3.3.3.2 Konstruktívan vegyen részt különböző típusú kapcsolatokban különböző területeken.
3.3.4 Empátia	3.3.4.1 Erősítse a másik nézőpontja megértésének és magáévá tételének a képességét. 3.3.4.2 Ismerje fel az ön maga és a másik észlelése közötti határokat. 3.3.4.3 Irányítsa a kapcsolatokban saját viselkedését, egyszerre több nézőpontot figyelembe véve.
3.3.5 Proszociális magatartás	3.3.5.1 Erősítse a másoknak nyújtandó segítség szükségességének a felismerését és tudatosítását. 3.3.5.2 Ismerje fel saját segítség iránti igényét és a segítségkeresési stratégiákat. 3.3.5.3 Erősítse a társadalmi felelősségvállalást.

4 /// DIGITÁLIS KOMPETENCIÁK



KÖZÖS CÉLOK ÉS A TANTERVEKBE VALÓ BEÉPÍTÉSÜK

C. KIADVÁNY NYOMÁN WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMÁCIÓ- ÉS ADATMENEDZSMENT

4.1.1 Adatok, információk és digitális tartalmak keresése és szűrése	4.1.1.1 Fejezze ki információs igényét; adatokat, információkat és digitális tartalmakat keressen digitális környezetben, fejlessze személyes keresési stratégiáit.
4.1.2 Adatok, információk és digitális tartalmak értékelése	4.1.2.1 Elemezze, hasonlítsa össze és kritikusan értékelje az adatok, információk és digitális tartalmak hitelességét, megbízhatóságát.
4.1.3 Adatok, információk és digitális tartalmak kezelése	4.1.3.1 Legyen képes adatokat és információkat gyűjteni, feldolgozni, bemutatni és tárolni (merevlemezen, felhőben, pendrive-on stb.), majd azokat később előhívni.

4.2 KOMMUNIKÁCIÓ ÉS EGYÜTTMŰKÖDÉS

4.2.1 Interakció digitális technológiák használatával	4.2.1.1 Tudjon többféle digitális technológia használatával másokkal kommunikálni, értse a megfelelő kommunikációs eszközöket az adott helyzetben.
4.2.2 Megosztás digitális technológiák segítségével	4.2.2.1 Megfelelő digitális technológiák segítségével tudjon másokkal adatokat, információkat és digitális tartalmakat megosztani. Közvetítő szerepben működjön, és ismerje a hivatkozási és forrásmegjelölési gyakorlatokat.
4.2.3 Állampolgári részvétel digitális technológiák segítségével	4.2.3.1 Legyen képes megkeresni és használni digitális szolgáltatásokat a társadalomban való részvételhez. Keressen olyan csoportokat, amelyek az ő érdekeit képviselik, és amelyek segítségével tevékenyen változtatási javaslatokat tehet.
4.2.4 Együttműködés digitális technológiák segítségével	4.2.4.1 Legyen képes kiválasztani a közös tartalomkészítéshez szükséges digitális eszközöket, és törekedjen a tagok közti együttműködésre.
4.2.5 Netikett	4.2.5.1 A digitális technológiák és hálózatok használata során igyekezzék az adott csoportban érvényes viselkedési normáknak megfelelni.
4.2.6 A digitális személyazonosság kezelése	4.2.6.1 Hozzon létre egy vagy több digitális személyazonosságot, azokat tudja kezelni, védje meg saját jóhírért, felelősségteljesen bánjon az interneten és különböző digitális környezetekben a digitális eszközök és szolgáltatások alkalmazásával létrejött adatokkal.

4.3 DIGITÁLIS TARTALMAK LÉTREHOZÁSA

4.3.1 Digitális tartalmak fejlesztése	4.3.1.1 Különböző formátumokban digitális tartalmakat állítson elő és szerkesszen.
4.3.2 Digitális tartalmak szerkesztése	4.3.2.1 A digitális tartalmakat gazdagítsa képek, zene, videofelvételek, vizuális effektusok stb. hozzáadásával.
4.3.3 Szerzői jog és engedélyek	4.3.3.1 Ismerje a szerzői jogokat és a licenceket. Tartsa tiszteletben a szerző jogokat, és azokra megfelelően hivatkozzon.
4.3.4 Programozás	4.3.4.1 Legyen képes utasítást írt egy számítógépes rendszernek egyszerű probléma megoldásához végrehajtásához. Tudja kijavítani a program egyszerűbb hibáit.

4.4 BIZTONSÁG

4.4.1 Eszközök védelme	4.4.1.1 Eszközeit és digitális tartalmait óvja megfelelő (erős) jelszóval, szoftverrel és biztonságos kezeléssel, ne hagyja őket felügyelet nélkül nyilvános helyen stb.
4.4.2 A személyes adatok és a magánélet védelme	4.4.2.1 A digitális környezetben óvja meg személyes és más adatait, azonosítsa a megbízható digitális szolgáltatásokat.
4.4.3 Az egészség és a jóllét védelme	4.4.3.1 Megfelelő mértékben alkalmazza a digitális technológiát, ügyelve a fizikai és lelki jóllétre, kerülve a digitális médiumok káros hatását.
4.4.4 Környezetvédelem	4.4.4.1 Legyen tisztában a digitális technológiák és használatuk környezeti hatásaival.

4.5 PROBLÉMA MEGOLDÁS

4.5.1 Technikai problémák megoldása	4.5.1.1 Azonosítsa és oldja meg a digitális eszközök működtetése és a digitális környezetek használata közben felmerülő egyszerű technikai problémákat.
4.5.2 Igények és technológiai válaszok megfogalmazása	4.5.2.1 Azonosítsa és mérje fel az igényeit, azokhoz igazodva válasszon és használjon digitális eszközöket.
4.5.3 Digitális technológiák kreatív alkalmazása	4.5.3.1 A digitális technológia segítségével hozzon létre megoldásokat és újításokat a folyamatokban és a termékekben.
4.5.4 A digitális kompetencia terén jelentkező hiányosságok felismerése	4.5.4.1 Ismerje fel a digitális kompetenciájában meglévő hiányosságokat, azokat szükség szerint jobbita és fejlessze, ezzel másokat is támogatva.



5.1 ÖTLETEK ÉS LEHETŐSÉGEK

5.1.1	Lehetőségek felfedezése	5.1.1.1 Autentikus problémákban fedezze fel a lehetőségét annak, hogy saját maga és mások számára értéket teremtsen.
5.1.2	Kreativitás és innováció	5.1.2.1 A kihívások megoldása során alkalmazza kreatív módon a tudását és tapasztalatait a jobb megoldások létrehozásában. 5.1.2.2 Vegye számba a probléma lehetséges megoldásait (ötleteit) törekedve arra, hogy értéket teremtsen mások számára.
5.1.3	Jövőkép	5.1.3.1 Alkosson jövőképét, amely tartalmazza a válaszokat arra a kérdésre, mit akar tenni a jövőben, milyenné szeretne válni, és milyen közösség kialakításához szeretne hozzájárulni.
5.1.4	Ötletek értékelése	5.1.4.1 Értékelje a megoldásokat úgy, hogy vegye figyelembe a mások jóllétét biztosító elvek szempontjait, és válassza ki a megfelelő megoldást.
5.1.5	Etikus és fenntartható gondolkodás	5.1.5.1 Ismerje fel és értékelje a döntéseinek és a cselekedeteinek a közösségre és a környezetre kiváltott hatását.

5.2 FORRÁSOK

5.2.1	Öntudat és énhatékonyosság	5.2.1.1 Azonosítsa saját kívánságait, erősségeit és hiányosságait, higgyen abban, hogy pozitívan tudja befolyásolni az embereket és a helyzeteket.
5.2.2	Motiváció és kitartás	5.2.2.1 Legyen pozitív beállítottságú, magabiztos, és a kihívás megoldására összpontosítson. 5.2.2.2 Legyen kitartó az összetettebb feladatok megoldásában is.
5.2.3	Források mozgósítása	5.2.3.1 Tegyen szert az ötletektől a cselekvésig való eljutáshoz szükséges (anyagi, nem anyagi és digitális) információkra és eszközökre, azokat felelősségteljesen és hatékonyan kezelje, betartva a hatékony idő- és pénzügyforrás-használat elvét.
5.2.4	Más személyek mozgósítása	5.2.4.1 Bátorítson és motiváljon másokat a közös feladatok megoldására. 5.2.4.2 Keressen megfelelő segítséget más személytől (pl. társtól, tanártól, szakembertől stb.) vagy szakmai közösségtől. 5.2.4.3 Fejlessze az eredmények eléréséhez szükséges hatékony kommunikációs, tárgyalási, vezetői készségeket.
5.2.5	Pénzügyi műveltség	5.2.5.1 Különböző élethelyzetekben azonosítson és oldjon meg pénzügyi kihívásokat (pénzügyi eszközök forrásai, pénzkezelés, kapcsolattartás, ügyintézés pl. bankban, biztosítótársasággal és más pénzügyi intézményben, a szükséges pénzforrásokkal, kockázatokkal, valamint a hitelfelvétellel és befektetéssel, megtakarítással kapcsolatos döntések felmérése). 5.2.5.2 Felelős pénzügyi döntéseket hozzon a (személyes és közösségi) jóllét elérése érdekében. 5.2.5.3 Tegyen szert a minőségi mindennapi és szakmai élethez szükséges pénzügyi ismeretekre.

5.3 AKCIÓ

5.3.1	Kezdeményezőkézség	5.3.1.1 Vegyen részt és ösztönözzön a kihívások megoldásában, vállalva az egyéni és csoportos felelősséget.
5.3.2	Tervezés és irányítás	5.3.2.1 A problémamegoldás során tűzzön ki rövid, közép- és hosszú távú célokat, határozza meg a prioritásokat, és készítsen tervet. 5.3.2.2 Alkalmazkodjon az előre nem látható változásokhoz.
5.3.3	A bizonytalanság, kétértelműség és kockázat kezelése	5.3.3.1 Az előre nem látható helyzetekre pozitív hozzáállással és a sikeres megoldásra törekedve reagáljon. 5.3.3.2 A bizonytalanság, a kétértelműség és a kockázat csökkentése érdekében a döntéshozatal során hasonlítsa össze és elemezze a különböző információkat.
5.3.4	Másokkal való együttműködés	5.3.4.1 Működjön együtt különböző egyénnel vagy csoportokkal. 5.3.4.2 Az esetleges vitás kérdéseket konstruktív módon oldja meg, szükség esetén kössön kompromisszumot.
5.3.5	Tapasztalati tanulás	5.3.5.1 A kihívások leküzdésével szerezzen új tapasztalatokat, és azokat vegye figyelembe a további döntések meghozatalakor. 5.3.5.2 Ítéld meg a kitűzött célok megvalósításának az eredményességét, felismerve ebben a további tanulás lehetőségét. 5.3.5.3 Ismerje fel a megszerzett tudás új helyzetekben való aktív alkalmazásának a lehetőségét. 5.3.5.4 A visszajelzéseket alkalmazza a vállalkozói kompetenciája további fejlesztésében.